

Moskva - glasnica novega časa in svobode vseh narodov

Iz govora dr. Ferda Kozaka na proslavi 800-letnice Moskve v ljubljanski Operi

Človeške naselbine — to niso stvari, ki nastajajo v nekakšni slepi igri slučajnih okoliščin. Nasprotno: Izredno živ produkti razvojnih zakonitosti, so v zemlji zasidrane podobe človeških hrb, dejanj, stremiljenj in sanj. Toliko bolj so to mesta, ki so se razvila v središču narodnih in državnih organizacij. Ali niso kakor okamenela zgodovina teh narodov in držav? Ali se ne zde, kakor da se pretaka po njih kri celega organizma? Oči celote so, ki spletajo na strukturi preteklosti z nitmi sedanjih časov čudežne privide bodočih dni. Iz prsi zemlje in narodov vzkliči cvetovi so, v katerih polje vroča ljudska strast do življenja in ljubezen do luči in sonca.

Nocoj praznujemo praznik mesta, ki je danes za ljudske množice vsega sveta prvo med prvimi. Praznujemo 800. letnico Moskve.

Matuska Moskva! Kjer koli odmeva ruska govornica, je znan ta prisrčni naziv in zdi se mi, da rusko ljudstvo ni moglo globlje izraziti svojih čustev in odnosov do prestolnice, kakor jih je s to toplotno ljubezni polno besedo. V bistvu pa ime ni samo izraz ljubezni, pač pa tudi izraz zavesti, da je Moskva ruske nacionalnosti in državne resnična mati, o čemer zgovorno priča njena bogata in zanimiva zgodovina. Prav iz iste zavesti je govoril Gogolj, ko je opredeljeval značaj nekdanjega Petrograda in Moskve. »Moskva je Rusiji potrebna,« je dejal, »Petrograd pa potrebuje Rusijo.« Da, Moskva je bila zmeraj Rusiji potrebna prav v istem smislu, kakor je sleherni družini potrebna mati. Odtod ta matuska Moskva, odtod ta njena velika veljava, odtod njena posebna, svojevrsna, neminljiva slava.

S knezom Kalito se je za Moskvo končal — bi rekli — čas njenega destinata. Njen veliki ekonomski napredek je utrdil njen politični vpliv in Moskva prevzema svojo veliko zgodovinsko nalogo, zbira okrog sebe vse ruske dežele in jih osvobaja od tuje nadoblasti. Poslej je njena zgodovina tesno povezana z zgodovino hrb za rusko samostojnost, to se pravi, z zgodovino razvoja suverene ruske države. Prvo pomembno dejanje v to smer je izvršil Dimitrij Donski, ki je leta 1380 zbral mogočno vojsko in jo povedel na Don proti Tatarom. V pozni jeseni je pridiral samotni jezdec moskovske ulice in se ustavil pri kremlijskih vratih. Prinesel je veselo vest, da je ruska vojska na Kulikovem polju zadala Tatarom strašen udarec. Novica o tej zmagi se je bliskovito raznesla po Rusiji, toda sovranski s tem še ni bil uničen. Trajalo je še celih 100 let, dokler ni bila tatarska sila zlomljena. Da pa je matuska Moskva uspešno izpolnila svoje zgodovinsko poslanstvo, je bilo potrebno, da se čimbolj centralizira njena oblast, da se ukine vrsta majhnih kneževin in s tem odstrani ovire — na poti k popolni narodni in državni neodvisnosti. V teku 15. in 16. stoletja se je ta proces v glavnem uspešno zaključil. Z letom 1520. že imamo državo, ki je predstavljala državo celega velikoruskega naroda in ki ji je naljevala Moskva.

Ne da bi se mudili pri podrobnem zgodovinskem razvoju v teku 17. stoletja, je potrebno za ta čas podčrtati nekaj važnih dejstev, ki pojasnjujejo in opredeljujejo pomen Moskve. Njeno poslanstvo kot »tretji Rim« — to je bila od carjev samodržcev določena misija, ki je bila vezana predvsem na ritvi moči in oblasti. Kar preživlja pa Moskva v 17. stoletju kot nekaj resnično svojega, to je vse večja in večja dojemljivost za kulturno atmosfero takrat mnogo bolj napredne Evrope. Moskva ni več, kar je bila; z velikimi zamahi vstaja iz mraka zaostalosti. Ne toliko blišč carske močovitosti, pač pa plamen duha jo razsvetljuje zmeraj bolj in muči jo žeja po spoznanju. Posredna posledica tega so skoraj vse 17. stoletje trajajoči boji širokih slojev zoper fevdalni družbeni red in zoper nasilje velikašev. Na večalih umirajo unorniki, nezadovoljstvo in upor se prenašata tudi na vasi, na mračnem ozadju kriz in družbenega trenja se riše silovita postava legendarnega junaka Stjenke Razina. Toda kljub notranjim neuravnovešenostim raste moč države. Moskva, dasi še večji del ležena in malo civilizirana, postane največje mesto v Evropi. Nič čudnega, če se prično obračati vanjo tudi oči drugih Slovanov, zlasti južnih, v veri in prepričanju, da jih reši stiske in grozečega propada.

V svojem bistvu ta Moskva nikdar ni bila »tretji Rim« in si prav tako ni prisvojila Križmarijevega panslavističnega koncepta. Iz danih potreb se je rodilo njeno drugačno poslanstvo. Leta

1775 je bilo po prizadevanju Lomonosova osnovano vseučilišče, Novikov pa začel s sistematičnim založništvom in prvi prebudi v aski javnosti smisel za kritiko. S tem se pričinja tista revolucionarna tradicija, ki je že kmalu z delom Radiševa brez kompromisa naskočila same temelje družbenega in političnega reda. Poslej so uporniške težnje ljudstva prenehale biti nekakšen slep izraz nezadovoljstva z danimi razmerami. Poleg miselnega, nazorskega razjasnjevanja problemov domačega življenja, ki v tem času prične svoj nevdržni pohod, pa visoko vzplamti ogenj človeške ustvarjalnosti. Gogolj, Puškin, Lermontov, Tolstoj — da omenim le nekaj najsvetlejših imen. Ves ta mogočni polet duha, zdaj je v jasni opreki s carskim konceptom, nosi v svojem jedru znamenje svojstvenega poslanstva ruskega naroda in z njim tudi Moskve.

V teku 19. stoletja se je notranji odraz Moskve temeljito spremenil. Iz prejšnjega trgovskega in plemiškega mesta postane zdaj industrijsko, v veliki meri delavsko mesto. Ta preobrazba je pričela vse bolj občutno vplivati na njen razvoj in industrijski proletarij je postajal bolj in bolj vodilni razred v borbi za novo družbeno ureditev. Dasi je v glavnem Petrograd določal smer, je bil delež Moskve v obeh revolucijah leta 1905 in leta 1917 velik in tudi odločilen. Leta 1905 so bili moskovski delavci že organizirani v svojih sovjeth in so proglasili generalno stavko. Z orožjem v rokah so hoteli streti carsko oblast. Petrograd se tej akciji ni pridružil, v Moskvi pa je trajala borba celih devet dni. Priče teh dogodkov govore, da je v tem strašnem klanju padlo 20.000 revolucionarjev.

S toliko krvjo plačane izkušnje prve revolucije so mnogo pomagale voditeljem Velike oktobrske revolucije. To, kar je bilo takrat potrebno opraviti Moskvi, je bilo mnogo težje od nalog v Petrogradu in zgodovina sodi, da je ravno uspešna moskovska akcija zagotovila popolno zmago Oktobra. In ker Moskva prav za prav ni nikdar prenehala biti resnično središče države, je Lenin leta 1918 zapustil Leningrad in se naselil v Moskvi. Moskva je postala zopet prestolnica, toda to pot v znamenju popolnoma drugih konceptov in poslanstev, kot za časa carskega samodržstva. To ni več niti namišljeni »tretji Rim«, prav tako pa tudi ne nosilec utopijske panslavistične ideje. Moskva kot prestolnica socialistične države je postala glasnik novega družbenega reda, v katerem preneha izkoriščanje človeka po človeku; postala je glasnik notranjega osvobodjenja in suverene, enakopravne človečnosti, postala je glasnik svobode vseh narodov, pa tudi najmanjših, svobode v znamenju delovne, nikogar izkoriščajoče skupnosti. Tokovi, ki so vsak po svoji poti težili v bistvu prav za prav za tem istim ciljem, so se v tej prestolnici strnili v veliko, jasno resničnost. Namreč, po eni strani težnje sovjetskih ustvarjalcev in mislincev, po drugi pa težnje zatiranega, brezpravnega ljudstva. Moskva je postala prestolnica njihovega osvobodjenja, njihovih človeških pravic in človeškega dostojanstva.

Novi uspehi delovnih kolektivov — nove zmage naše petletke

Svečan za ključek glavnih gradbenih del na doslej največji hidrocentrali Mariborski otok

Maribor, 6. septembra. Na svečano okrašenem prostoru na bregu Drave se je danes ob desetih dopoldne zbral delovni kolektiv gradilišča največje hidrocentrale k svečani proslavi velikega delovnega uspeha.

Pred osemnajstim meseci je podjetje »Gradisc« začelo, oziroma nadaljevalo z gradnjo velike višinske pregrade na reki Dravi tik nad Mariborskim otokom. Jez ima vodne turbinske stebre, tako da bo prav za prav celotna električna centrala stala na vodi. Jez ima štiri propuste, med katerimi so trije veliki turbinski stebri, katerih vsak bo tako rekoč predstavljal samostojno veliko elektrarno. 150 m širok jez je podoben gradnji s komplicirano mostno konstrukcijo, katerega je delovni kolektiv dogradil 16 dni pred določenim rokom in je bila povprečna storitev pri gradbenih delih prekoračena za 7 %.

Okoli 600 zbranih delavcev je najprej pozdravil glavni inženir tovariš Pipan, ki je nato predal besedo pomočniku ministra za gradnje tov. Valentinčiču Jožetu. Tovariš Valentinčič je v svojem

Po zmagoviti revoluciji se je po vsej Sovjetski zvezi in tudi v Moskvi sprožila mrzlična delavnost. Osvobojene delovne roke so hotele čimprej premagati čas, dohitei zamujeno in premostiti zaostalost, ki jo je zakrivila samopašna carska tiranija. Toda sredi najbolj silnega delovnega poleta udari vojna v deželo. Milijoni fašističnih armad so se razlili čez meje Sovjetske zveze, da bi si naropali tuje zemlje in sadov tujega dela, da bi sneli z evropskega neba rdečo zvezdo, ki je vsem zatiranim in izkoriščanim kazala pravo pot. Po dobrem stoletju se je pred moskovskimi predmestji pojavil nov okupator, bolj surov in brutalen, bolj živinski od onega leta 1812. V Kremlju se je zastrmel s širnih step obraz modernega, civiliziranega zločinca. Na kolodvoru blizu Smolenska so bili pripravljene vagoni Hitlerjevih križcev — odklopanja za tiste, ki bodo prvi vkorakali v mesto. Bila je napovedana že ura za parado na Rdečem trgu, toda Moskva ni padla. Težki boji so divjali mesece in mesece okrog nje, okupator ni štedil z ljudmi, toda Moskva ni padla. V onemoglem histeričnem srdu so fašisti blatili sovjetskega vojaka in celo Rdečo armado, toda Moskva je kljubovala, Moskva je ostala svobodna, tlaka moskovskih ulic ni umazal fašistični škorenj. S tem velikim uspehom Rdeče armade se je prav za prav že odločila vojna, čeprav za takrat še ne itno in dejansko, pač pa predvsem v napadalčevi notranjosti z zlomom njegove morale.

Moskva je ostala svobodna in Moskva je napolned zmagala. Njena zmaga je pomogla tudi vsem slovenskim narodom do popolnega osvobodjenja. Na osnovi poslanstva Moskve kot prestolnice socialistične države, je zopet oživela slovenska misel, toda s povsem drugačno vsebino, kakor jo je imela kdaj koli poprej. Na mitingu slovenskih narodov je general Gundorov dobro opredelil to novo vsebino. Odločno in čvrsto zavračamo idejo panslavizma kot reakcionarno smer, ki globoko nasprotuje nalogam enakosti narodov in nacionalnega razvoja vseh držav in ki jo je ruski carizem izkoristil za svoje imperialistične cilje. Novo slovensko gibanje na čelu z velikimi demokrati preteklosti, je osvobodilo idejo enakosti narodov, demokracije in humanizma. Danes vidijo slovenski narodi v Moskvi glasnico novega časa in novega razvoja človeštva. Skupaj z njo se bore za mir in zoper temne sile nazadnjstva, streme za bratstvom vseh narodov, ki jim je kakor njim sveta nacionalna in socialna svoboda. Gre za vztrajno delo zoper temo in egoizem in na tem potu svetli nam vsem rdeča zvezda moskovskega Kremlja.

Nocoj praznujemo 800. letnico matuske Moskve. Pogledano v razmerjih časa in zgodovine je prav za prav že mlada, komaj sredi jutra svojega razvoja. Odvrkla je mistično avreolo bizantinskega teokratizma, odvrkla je zlato krono carskega samodržstva, odvrkla je lažljivo panslavistično masko amoralnega imperializma in danes je v preprosti halji delovnega človeka nam blizu in draga in njen obraz je radosten in zdrav, poln vere vase, streme v veliko in slavno prihodnost svojo in vsega človeštva. Naj živi Moskva, matuska Moskva!

pozdravnem nagovoru, ki so ga delavci čisto prekinjali z vzkliči, se prav posebno poudarilo dejstvo, da se stara Jugoslavija v 23 letih svojega obstoja ni lotila gradnje tako velikih in tudi tehnično kompliciranih stavb. 23 let je Drava neizkoriščena tekla in delala škodo ob poplavih. Danes pa gradimo ne samo hidrocentrale na Dravi, temveč hidrocentrale širom domovine, nove tovarne, železnice itd.

Za pomočnikom ministra so zbrane delavce pozdravili še drugi predstavniki ljudske oblasti in enotnih sindikatov. V imenu investitorja DES-a je govoril inženir Voršič, ki je dejal, da po teh uspehih čakajo kolektivni nove naloge. Na Dravi smo začeli graditi drugo, prav tako veliko hidrocentrale. Poudaril je, da so delavci s tem, ko so opravili glavna gradbena dela pred rokom, omogočili tudi predčasno montiranje velikih turbin in električnih generatorjev. Če pomislimo, da bo hidrocentrale dala na dan okoli en milijon Kw, vidimo, kakšen pomen ima za nas tudi predčasna popolna dograditev hidrocentrale.

MESTNEMU SOVJETU - MOSKVA

Ob osemstoletnici junaškega glavnega mesta Moskve, središča odpora proti fašizmu, stebra miru in demokracije, posebej pa za nas Slovence najodločnejšega zagovornika naših nacionalnih pravic v Primorju in Trstu, pošiljam v imenu vlade LR Slovenije in v svojem imenu prebivalcem Moskve in preko njih delovnemu ljudstvu Sovjetske zveze prisrčne čestitke.

Miha Marinko,
predsednik vlade LR Slovenije — Ljubljana

MARŠAL TITO JE OBISKAL TOVARNO ALUMINIJA V STRNIŠČU, TOVARNO AVTOMOBILOV NA TEZNEM IN HIDROCENTRALO NA MARIBORSKEM OTOKU

Ljubljana, 6. septembra.

Predsednik zvezne vlade, maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je včeraj obiskal gradilišče tovarne aluminija v Strnišču pri Ptuj, tovarno avtomobilov v Teznu pri Mariboru in gradilišče hidrocentrale na Dravi pri Mariboru. Skupno z maršalom Titom so potovali ministri za notranje zadeve Aleksander Rankovič, predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Bosne in Hercegovine Djuro Pucar-Stari, predsednik vlade LR Bosne in Hercegovine Rodoljub Colakovič, kakor tudi predsednik vlade LR Slovenije Miha Marinko s podpredsednikom in ministrom za gradnje Ivanom Mačkrom.

Na gradilišču tovarne aluminija, ene od največjih tovarni, ki se grade v naši državi v okviru petletnega plana, so maršal in ostali gostje pregledali v spremstvu vodji gradilišča že zgrajene impozantne stavbe tovarne ter delno zgrajene obratne naprave. Ko se je eno uro zadržal na gradilišču tovarne, je maršal Tito obiskal še gradilišče kolonije, ki se nahaja v bližini tovarne na zdravem gozdnatem kraju.

Nepričakovani prihod maršala Tita je vzbudil veliko navdušenje delavcev, ki so marljivo kopali temelje, zidali ali vršili druga dela na celem nizu velikih in moderno urejenih stanovanjskih blokov. Maršal Tito si je obdan od delavcev in delavk, ki so se z vseh strani gradilišča takoj zbrali okoli njega, ter spremljan od njihovega vselega vzklikanja, ogledal več stanovanjskih stavb, na katerih se dela dokončujejo, ter se zadržal nekaj časa v razgovoru z graditelji. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da bodo delavci tovarne imeli kmalu zdrava in moderna stanovanja ter udobno življenje in da bodo tako lahko s svojim delom pripomogli k čim večjemu uspehu svojega podjetja in s tem k blagostanju svoje države in svojih narodov.

Po prisrčnem slovesu v Strnišču je maršal Tito nadaljeval pot proti Mariboru, kjer se je bil že raznesel glas o njegovem prihodu. V tovarni avtomobilov na Teznu je maršala sprejelo enako toplo navdušenje delavcev, s katerim so ga pozdravili delavci v Strnišču. Ob vstopu v tovarno so maršala sprejeli in pozdravili v imenu delavcev, nameščenec in vodstva direktor podjetja inž. Miloš Brelih, v imenu ljudske oblasti, množičnih organizacij in meščanov Maribora pa Karl Rakuša in Vinko Sumrada.

Potem ko je maršal Tito pred poslopiem uprave tovarne pregledal nove, nedavno izdelane kamione, je pregledal strojno delavnico, tehnično obdelovalnico in kontrolni oddelek, nakar se je podal v delavnico drugega objekta. Ustavljal se je pri delavcih za posameznimi stroji ter spremljal proces dela obdelave mo-

torjev in drugih avtomobilskih delov. V razgovoru z delavci se je maršal Tito zanimal za delovne pogoje, za njihovo sindikalno aktivnost ter sploh za njihovo življenje. Maršalov obisk v posameznih delih ogromnih delavniških prostorov je vzbudil navdušenje delavcev, ki so dali svojemu veselju izraza z neprestanim vzklikanjem. Za trenutek so prekinili delo, da bi ga takoj nato s še večjim elanom nadaljevali. V objektu, v katerem bo urejen oddelek za karoserije, se je maršal Tito istotako zadržal dalj časa, si ogledal prostore ter razgovorjal z gradbenimi delavci, ki dokončujejo dela te lepe stavbe.

Pred odhodom iz tovarne je maršal Tito ugledal tudi želji otrok tovarniških delavcev, ki so ga zaprosili, naj obišče in pogleda še njihov Dom igre in dela. S cvetjem v rokah so pionirji s pesmimi in vzkliči pozdravili maršala ter pred njim in ostalimi gosti zaplesali Titovo kolo, očitno srečni, da se jim je nudila prilika, da tako izrazijo svojo veliko ljubezen do maršala.

Ko se je maršal poslavljaj, so se slovesa udeležili vsi delavci in nameščenici. Zbrani pred poslopiem uprave so čakali na maršalov odhod iz Doma ter govorili o njegovem obisku in njegovi želji, da sam neposredno vidi in se seznanji s čim večjim številom delovnih ljudi in njihovim življenjem, da jih sliši in da jim po potrebi pomaga pri njihovem delu za izvršitev velikih nalog, ki jih postavljajo plan. Ponovno so z vzkliči navdušeno pozdravili maršala ter ga zaprosili, naj se vpiše v njihovo knjigo obiskovalcev in jim spregovori nekoliko besed. Maršal je ugledil njihovi želji.

»Pozdravljam delovni kolektiv tovarne ter mu želim mnogo uspeha pri delu, pri udarniškem delu« — je vpisal maršal v spominsko knjigo, nakar se je obrnil na zbrano delavstvo s sledečimi besedami:

»Da bi govoril, nimamo časa. Treba je delati. Sel sem skozi tovarno, videl sem vas, ki delate, ter vam samo zaželim uspeha in sreče pri vašem delu. Pospesujte udarnišvo! Udarnišvo predstavlja za nas v naši petletki ogromno važnost. Delajte samo udarniško tako, kakor so se borili naši borci v veliki osvobodilni vojni. Priporočam vam, dragi tovariši in tovarnice, da ste vztrajni pri svojem nelahkem delu. Vztrajno delajte z vsemi ostalimi našimi delovnimi ljudmi in tako bomo mi hitro zgradili našo novo Jugoslavijo ter boljše in srečnejše življenje vseh naših narodov.«

»Hočemo, hočemo«, so vzklikali odločno in veselo zbrani delavci in delavke. »Živel vodja nove Jugoslavije! Vse naše sile za naš plan! Tito! Tito! Tito!«

V času, ko se je maršal mudil v tovarni avtomobilov, so meščani Maribora hiteli, da v znak pozdrava okrase svoje mesto z zastavami, cvetjem, transparenti in zelenjem; veliko število meščanov, zbranih v glavnih ulicah mesta, je zasulo pot s cvetjem in priridilo navdušene manifestacije maršalu ob njegovi poti skozi mesto v smeri proti hidrocentrali.

Na gradilišču ogromne hidrocentrale, katere končne oblike se že vidijo po ogromnem izzu in odprtinah za turbine, je maršal Tito dospel okoli 14. ure. Upravnik centrale inž. Josip Voršič je tu poleg delavcev sprejel maršala in ostale goste ter jim razkazal dela, ki so v teku.

Potem, ko si je pozorno ogledal zgrajen objekt ter pripravljene in delno že zgrajene naprave, je maršal Tito obiskal tudi delavska stanovanja, kuhinjo, društvene prostore ter urade, ki se nahajajo v bližini gradilišča. Ob tej priliki so delavci v razgovoru obvestili maršala, da je hrana zadostna, da so njihovi delovni pogoji dobri in da se nimajo kaj pritožiti.

»Ali bomo potem, jih je vprašal maršal Tito ob slovesu, »pravočasno zgradili to centralo?«

»Bomo«, se je glasil kratak in odločen odgovor delavcev, ki so nato z dolgotrajnimi vzklikanjem dali izraza svojemu pojmovanju pomena elektrifikacije naše dežele in izvršitve našega petletnega plana.

Delavci in ostali meščani so privedli maršalu Titu navdušene ovacije tudi ob njegovem odhodu iz Maribora.

(Tanjug.)

Na gradilišču tovarne avtomobilov v Mariboru so dogradili velik tovar. objekt

Maribor, 6. septembra.

Danes ob osmih zjutraj so na gradilišču tovarne avtomobilov v Mariboru svečano proglasili udarnike in nagradili najboljše delavce. Proslavi je dal še po-

(Dalje na 2. strani.)

Bolgarija se svečano pripravlja na proslavo 9. septembra

Bolgarski narod je enoten in bo s skupnimi napori premagal vse težave, na katere bo naletel na poti svoje izgraditve

Sofija, 6. sept. Dopisnik Tanjuga poroča: Sofija in vsa Bolgarija se pripravljata na proslavo triletnice najpomembnejšega dne v zgodovini Domovinsko-frontovske Bolgarije — 9. septembra, dneva zmage nad reakcijo in fašizmom. V vseh industrijskih podjetjih, rudnikih in delavnicah je tekmovalno vedno živahnije in delajo za dosego še boljših rezultatov.

Proslava 9. septembra se prične dejansko že danes. Dne 6. septembra 1944 so bili tramvajski delavci z objavo svoje stavke začetniki generalne stavke vseh slovenskih delavcev, katerim so se pridružili tudi delavci drugih velikih mest v notranjosti Bolgarije. V zgodovini nove Bolgarije je 6. september dan prehoda delavskega razreda v frontalni napad in njegove pridružitve Rdeči armadi zaradi odstranitve temnih sil preteklosti za osvoboditev bolgarskega naroda. Bolgarski tisk nadaljuje z objavljanjem vedno večjih uspehov v tekmovalju. Rezultati so vedno bolj pomembni in list »Rabotniško delo« a polno pravico ugotavlja, da je Bolgarija zares država dela.

V proglasu splošne delavske sindikalne zveze, ki je bil izdan ob proslavi 9. septembra, je poudarjeno, da besedo udarnik izgovarjajo s ponosom v vseh krajih Bolgarije. »Centralni komite ugotavlja z velikim zadovoljstvom, da postajajo metode tekmovalstva in udarništa vedno bolj običajen način dela v naših podjetjih in vrsti ustanov, ter pozdravlja avantgardo delavskega razreda — rudarje, tekstilce, železničarje in postarje, pozdravlja delavce in nameščence vse države ob prazniku svobode — 9. septembra, pozivajo delavski razred, da še bolj poveča svoj delovni napor, da dočaka z novimi delovnimi zmaganji 9. september in da bo pripravljen braniti svobodo in neodvisnost naše drage domovine, za katero so preživeli kri najdražje in najboljši sinovi bolgarskega naroda.«

Namestnik glavnega tajnika narodnega komiteta Domovinske fronte dr. Ivan Pašav je v četrtletnem poudaru v svojem govoru po radiju, da ne more biti več govora o ukrepih, ki jih je izdala domovinsko-frontovska vlada; temveč o velikih delih — političnih, gospodarskih in kulturnih, s katerimi je izpolnilo triletno obdobje oblasti Domovinske fronte.

»Sedaj se je ljudstvo naše lepe do-

movine — je rekel dr. Pašov — dvignilo na svoje noge in trdno koraka k splošnemu blagostanju in splošnemu dviganju. Po izrečni pravični kazni nad narodnimi izdajalci in po zmagonosni vojni proti tevtonskemu osvajalcu je zagotovljena neodvisnost bolgarske države in je vlada domovinske fronte odločno in sistematično prišla urediti svoj program, rešilen za državo. Bolgarski delavci in kmetje so povečali z doslej nevidnim delovnim poletom proizvodnjo in z obnavljanjem gospodarstva odstranili strah inflacije, ki je že grozil Bolgariji. Dveletni gospodarski plan, delo Domovinske fronte, postavlja osnove močni industriji in modernemu kmetij-

stvu. Za vedno bo izginil strah pred tujim gospodarskim vmešavanjem, ki je stremelo za tem, da po gospodarstvu in skozi njega politično zasuzni našo državo. Bolgarski narod je enoten in bo s skupnimi napori premagal vse težave, na katere bo naletel na poti svoje izgraditve, z dvignjenim čelom, in ne bo nikoli dovolil tujega vmešavanja v svoje notranje zadeve.«

V svoji izjavi, ki jo je dal predstavnikom tiska, je predsednik Vrhovnega gospodarskega sveta, generallajtnant Dobri Terpešev sporočil, da bo v znak priznanja za velike napore in delaljubnost dne 9. septembra odlikovanih 500 delavcev z zlato in srebrno medaljo dela.

Dokončni rezultati volitev na Madžarskem Koalicijske stranke so od 411 dobile 271 poslanskih mandatov

Budimpešta, 6. sept. Dopisnik Tanjuga poroča: Včeraj zvečer so bili v centralnem volivnem odboru objavljeni dokončni rezultati nedeljskih volitev na Madžarskem. Izmed skupno oddanih 5.031.025 glasov je bilo 4.998.338 veljavnih. Komunistična partija je dobila 1 milijon 113.050 glasov in 100 poslanskih mandatov; stranka malih posestnikov je dobila 769.763 glasov in 68 mandatov; socialno-demokratska stranka je dobila 744.641 glasov in 67 mandatov; narodna kmečka stranka je dobila 415.465 glasov in 36 mandatov;

krščanski ženski tabor je dobil 69 tisoč 536 glasov in 4 mandate; Barankovicseva narodna demokratska stranka je dobila 820.453 glasov in 60 mandatov; Pfeiferjeva stranka madžarske neodvisnosti je dobila 670.547 glasov in 49 mandatov; Balogova neodvisna demokratska stranka je dobila 260.420 glasov in 18 mandatov; meščanska demokratska stranka je dobila 50.294 glasov in 3 mandate. Po objavljenih rezultatih so dobile 4 koalicijske stranke skupnega štela 411 mandatov 271 mandatov skupno s premijo, opozicija pa 140 mandatov.

Enote demokratične armade vodijo ofenzivne boje na področju Stavropolisa

London, 6. septembra. Dopisnik Tanjuga poroča: Radijska postaja demokratične armade Grčije je v svoji oddaji 5. septembra objavila poročilo vrhovnega štaba o operacijah demokratične armade, v katerem je rečeno: »V noči med 21. in 22. avgustom so močne enote štaba Xante izvršile napad na vladne čete v vasi Neohori na področju Stavropolisa. Močne sile monarho-

fašistične vojske, ki so bile utrjene na tem kraju, so bile razbite pod udarci močnih napadov demokratičnih borec ter so se spustile v paničen beg, vas je bila osvobojena. Izgube sovražnikov so 1 mrtve in 4 ujeti. Število ranjenih ni ugotovljeno. Na strani demokratičnih borec ni bilo izgub. Zaplenjenih je bilo več pušk, večje število ročnih granat in dalje velike količine obleke in hrane. Uničene so bile železniška in orožniška postaja ter štiri zgradbe, kjer so se utrdili monarhofašistični vojaki.

Iste noči so druge enote tega štaba izvršile odločen napad na vas Dafnosa, prav tako na področju mesta Stavropolisa. Vas je bila osvobojena. Ujet je bil 1 monarhofašistični vojak, medtem ko število ubitih in ranjenih ni bilo ugotovljeno. Na strani demokratičnih borec ni bilo izgub. Zaplenjeno je bilo precej različnega orožja, streliva in hrane.

28. avgusta so enote štaba Evra napadle odrede monarhofašistične vojske, orožništva in monarhofašistične obrambe vasi Selero. Borba je trajala eno uro. Izgube monarhofašistov niso bile ugotovljene. Na strani demokratičnih borec je bil 1 lažje ranjen.

29. avgusta je diverzantska skupina štaba Evra razstrelila nek železniški most. 30. avgusta so enote istega štaba napadle 40 orožnikov in 70 pripadnikov monarhofašističnih brambovcov. Borba je trajala dolgo. Sovražnik se je v begu razkropil. Odredi demokratične armade so zavzeli ves prostor, ki ga je prej branil sovražnik.

Vrhovni štab demok. armade bo poslal OZN spomenico o stanju v Grčiji

London, 6. septembra. Dopisnik Tanjuga poroča: Agencija Elefteri Elada je obveščena, da je vrhovni štab demokratične

Kmetje okrožja Kočevje se obvezujejo da bodo zbrali 5 vagonov krompirja več kot je določeno

Predsedniku vlade VLRJ tov, Mihi Marinku Ljubljana

Zbrani na okrajni konferenci vseh predsednikov in tajnikov KLO-ov in predsednikov OF odborov smo sklenili, da povišamo odkup krompirja s

50 na 55 vagonov oddaje, zavedajoč se, da bomo s tem podprli našega delavca in dali dobro, zdravo seme v naše južne kraje, kjer ga primanjkuje ter s tem dali tudi mi skromen prispevek k izvedbi plana.

Udeleženci okrajne gospodarske konference v Kočevju

»VEM, DA BOMO ŽITO PRISTRADALI, TODA DALA SEM GA ZATO, DA BI DALA TUDI OSTALA VAS«

tako je med pripovedovanjem o odkupnih uspehih vasi Gradišče pri Lukovici dejala požrtvovalna aktivistka Tončka Jeretina, Kjer so taki aktivisti, se pozna na rezultatih. Vas Gradišče je tipična vas malih kmetov. Samo 4 kmetije so padle pod obvezni odkup — ostali so pridelali tako malo, da niso morali ničesar obvezno oddati. Toda vendar je kontrahiralo presežke 10 malih kmetov

in še oni štirje, ki jih je uredba o odkupu obvezala. — O zavesti, ki živi v ekromnih hišicah Gradišča pričra primer Tončke. Pridelala je 300 kg pšenice, 50 kg ječmena in 50 kg rži — oddala pa je prostovoljno 35 kg žita. Ima 3 otroke in bolehnega moža. Vas Gradišče je z obvezno in prostovoljno oddajo izvršila 100% na določeni dan — 29. avgusta. A. M.

Proti zlorabi vere za protiljudsko politiko

Od vseh strani prihajajo resolucije, v katerih naše ljudstvo z ogorčenjem protestira proti vse pogostejšim primerom izrabljanja vere v protiljudske namene in zahteva kaznovanje za vse krivice. Spodaj objavljamo resolucijo, ki so jo prebivalci Javornika poslali predsedstvu vlade LRS:

»Predsedstvu vlade LRS! Prebivalci mesta Jesenic — teren Javornik, Koroska Bela — zbrani na političnem zborovanju na Javorniku dne 28. avgusta, smo sklenili: Da je potrebno prepovedati množično romanje na Brezje, da se s tem

omeji in prepreči zlorabljanje vere v politične namene.

Da se krivci, ki so zavajali naše preproste ljudi proti ljudski oblasti in proti obstoječemu stanju, strogo kaznujejo in to brez pomilostitve.

Vsem, ki izvirajo tendence Vatikanu, je treba onemogočiti vsako delovanje.

V interesu borbe za socializem je treba reakciji onemogočiti vsako delovanje, da si obvarujemo pridobitve herojske borbe naših narodov.

Naj živi ljudska oblast!

Prebivalci Javornika.«

Osnovan je iniciativni odbor »Zveze borcev narodno osvobodilne vojne« za Slovenijo

Na poziv Iniciativnega odbora Zveze borcev narodno osvobodilne vojne je formiran iniciativni odbor za Ljudsko republiko Slovenijo v sledečem sestavu:

Franc Leskošek, Stane Semič-Daki, Rudi Avbelj, Borštinar Jože, Dobrajc Zoran, Maček Ivan, Kraigher Boris, Hribar Janez, Tavčar Franc-Rok, Rudolf Janko, Kermelj Maks, Novak dr. Franjo, Svetina Mira-Vlasta, Stante Peter-Skala, Hočvar Ciril, Hribernik Rudolf-Svarum, Popit Franc, Tone Vidmar-Luka, Mica Marinko-Slander,

Fajfar Tone, Polič Zoran, Avšič Jaka, Dolinšek Tone, Turnher Edmund, Jakopič Albert-Kajtmir, Hafner Ančka.

Istočasno poziva Iniciativni odbor za Slovenijo vse udeležence narodno osvobodilne vojne, da po okrajih formirajo okrajne iniciativne odbore, ki naj pripravijo delegate za prvi kongres Zveze borcev narodno osvobodilne vojne.

Vsa nadaljnja navodila bodo dobili okrajni iniciativni odbori od Iniciativnega odbora za Slovenijo, Erjavčeva št. 12.

Mladina Ljubljane bo pomagala pri preskrbi mesta s kurivom

Mladina Ljubljane je prejela novo obveznost: poslala bo svojo enaindvajseto brigado na sečnjo drv, ki bodo potrebna za preskrbo mesta Ljubljane s kurivom. Brigada bo porazdeljena v skupine, ker so kraji, kjer je gozd določen za sečnjo, različni. To akcijo bo mladina vršila ob popolni koordinaciji s sindikati in ostalimi množičnimi organizacijami, ki s prostovoljn-

nim delom že pristopajo k oskrbi svojega članstva in Ljubljane z drvini. Dobra prenočišča in hrana, kar je že zagotovljeno, jamčijo, da bo uspeh prav gotovo zadovoljiv in da brigadirji, ki bodo posebej prešli še dvoje pokrival ne bodo trpeli mraza. Mesto Ljubljana bo vsakega posameznika, ki bo pomagal pri sečnji drv, posebej nagradilo z denarno nagrado. S tem seveda ni rečeno, da bo mladina poskrbela za drva samo zaradi denarnih nagrad. Mladina Ljubljane bo odšla pod Snežnik, v gozdove pri Litiji in Jelenov žleb, da se z enomesečnim delom pridruži našim sindikatom, ki vedo, da morajo naši lesni delavci v prvi vrsti izvršiti plan za dostavo lesa, ki je nujno potreben naši industriji, gradnjim in zveznim potrebam.

armade Grčije sklenil, da pošlje spomenico Generalni skupščini OZN, ki bo sredi septembra zasedala v Lake Successu. Vrhovni štab bo v spomenici orisal stanje, ki danes vlada v Grčiji, ter zahteval, da ga pokličejo in mu dajo možnost, da obrazloži svoje stališče.

TRŽAŠKE PODOBE

Vlak, ki je oblačnega sobotnega jutra dne 30. avgusta odpeljal iz Divače, zadnje postaje v coni B, je imel priključene tri osebne vagona. Iz vagonov je donela pesem o mladinski progri in krepki vzkliki marsalu Titu. Peli so danski brigadirji, ki so se po delu na progri Samac-Sarajevo preko Trsta vračali v domovino. Njihova pesem in navdušeni klici so bili pozdrav deželci, ki so jo zapuščali in v katero se bodo prav gotovo še vrnil.

Vlak je v nagli vožnji prevozil Morganovo linijo in se ustavil v Sezani, kjer zaenkrat še sprejemajo in preiskujejo potnike civilni policisti ali »canarine«, kakor jih prebivalstvo imenuje zaradi njihovih rumenih uniform. Plakati s carinskimi predpisi, tiskani samo v angleškem in italijanskem jeziku, so viden znak posebnih razmer, ki vladajo tu v zadnjih tednih vladavine zavezniške vojaške uprave. ZVU je sicer svoj čas zagotavljala objavljanje vseh uradnih razglasov v angleškem, slovenskem in italijanskem jeziku, toda v praksi je vse drugače. Zato naj se potnik, ki navivno zaupa v demokratičnost in nepristranost sedanjih okupacijskih oblasti, ne začudi, če bo v Trstu samem, pa tudi v drugih krajih cone A, srečal vrsto uradnih plakatov in napisov brez slovenskega teksta in čestokrat celo samo v angleškem jeziku, kot bi bilo to sredi londonskega »Cityja«, ne pa na ozemlju, kjer živi prebivalstvo več narodnosti.

Samo slučajen potnik, ki mu razmere niso znane, se bo čudil visoki ceni, ki jo plača za vožnjo z vlakom iz Sežane v Trst. Potniki mu bodo pojasnili, da se je v zadnjem času železniška tarifa povišala za 37,5 odstotka in da ni to prav nič nenavadnega, ker rastejo cene z dneva v dan. O resničnosti teh besed se lahko kaj kmalu prepričaš, če napraviš sprehod po tržaških ulicah.

VARLJIVI VIDEZ BLAGOSTANJA

Tržaške izložbe so še vedno kot pred meseci polne najrazličnejšega blaga. Toda če primerjaš cene, ki so veljale pred tremi ali pa samo enim mesecem, boš zlahka opazil razliko. Za par čevljev plačaš danes 8000 lir, za meter blaga za moško obleko srednje kvalitete te olajšajo »samo« za 6 do 8 tisoč lir in če si želiš še srajce, odšteješ trgovcu 5 do 4500 lir. Isto velja za živila. Meso sploh ni racionalno in v mesariji, preobložen z najrazličnejšimi vrstami mesa, boš plačal za kilogram teletine 1200 lir. Za maslo plačaš ceno 1700 lir za kilogram, obed srednje vrste v restavraciji okoli 700 lir. Takih primerov bi lahko našli še več. Če se pritožiš prodajalcu nad visoko ceno, ti bo odgovoril: »Drago je že, to je res, toda dobite vse, kar le hočete.«

Toda uslužni prodajalec ti ne bo povedal, kdo si lahko privošči vse, kar hoče. Kdor živi samo od plače, ta se

bo presneto trdo prebijal skozi vsakdanje življenje, da o brezposelnih, katerih število je v Trstu doseglo skoraj 40.000, sploh ne govorimo. Vendar ne mislite, da rastejo cene samo na tako imenovanem »svobodnem trgu«. Ne! Zadnje dni se je na primer cena kruha, ki ga dobiš na karte 25 dkg dnevno, dvignila na 44 lir za kilogram. Od 1. septembra bo potrošnik plačal za Kwh električnega toka za razsvetljavo 17,50 lir namesto dosedanjih 9,50 lir. Cena plinu se je povišala od 13 na 16 lir, cena vodi od 8 lir na 14,50 lir, samo tramvajski vozni listki bodo zaenkrat veljali 10 lir.

POLŽ DIRKA ZA ZAJCEM

Tovariš Vojmir je govorec na ustanovnem kongresu KP STO-ja, navedel zelo zgornje podatke, ki kažejo nesorazmerje med mezdami in plačami na eni, ter cenami na drugi strani. Navajamo nekaj najbolj značilnih števil. Družina srednjega tipa je rabila v avgustu leta 1946 za svoje vzdrževanje in nakup najnujnejših življenjskih potrebščin 19.209,25 lir. Toda najvišja povprečna mezda, oziroma plača z vsemi draginskimi in družinskimi dokladami je znašala komaj 9.242,88 lir. Naslednji mesec je plača ostala ista, toda življenjski stroški so se povišali na 20.584,70 lir in ko so v avgustu leta 1946 dosegli vsoto 22.791,55 lir, so se dohodki dvignili samo na 10.475,20 lir.

Zavezniška vojaška uprava je uradno blokirala cene in mezde, toda v praksi so ostale blokirane samo mezde, oziroma plače, ki so bile poviša-

ne šele po dolgi pogajanji med delavci in delodajalci in to takrat, ko so cene znova poskočile. Ta blazna rast cen in nesorazmerje z mezdami, oziroma plačami, ni poznalo mej. Saj so v mesecu maju 1947 znašali življenjski stroški za družino srednjega tipa 50.750,50 lir, v juniju 1947 pa že 53.500,80 lir, dočim so povprečne najvišje mezde, oziroma plače, znašale maja 1947 17.444,20 lir, v juniju pa so bile povišane na 21.270,72 lir.

Denarna inflacija; ogromni stroški za nepotrebni birokratični aparat; nekontrolirano delovanje svobodnega tržišča; popolna brezbrzižnost zavezniške vojaške uprave za preskrbo z osnovnimi življenjskimi potrebščinami; brezbrzižnost komisij za nadzorstvo nad cenami, ki so samo potrjevale vedno nove povišanja cen — to so glavni vzroki današnjega obupnega gospodarskega stanja.

MODERNI TANTAL

Tržaški delavec in uradnik je danes ob tem izobilju blaga, razstavljenega v izložbah tržaških trgovin, do neke mere podoben antičnemu Tantalu, ki je lačen zaman segal z roko k stalno odmikajoči se, s sadjem obloženji veji in se žejel do kolen stoječ v vodi, zaman sklanjal, da bi pil, ker mu je voda vselej izginjala izpod nog. To dejstvo prav dobro občuti tudi uslužni trgovec, ki ti z nasmejanim obrazom priporoča svoje blago. Zakaj trgovine so slabo obiskane in le redki so kupci, ki zmorejo plačevati tako visoke cene. Zato nikogar ne premamlja, ampak kvečjemu samo še razburja ta lažni videz blagostanja, za katerim se

skriva lakota, pomanjkanje, črnbobizjanstvo, prostitucija, brezposelnost in druge blagodati »zapadne demokracije«.

BREZBRIZNI »ČUVARJI REDA«

Toda če že govorimo o blagodatih »zapadne demokracije«, potem se vrnilo k našim danskim brigadirjem, s katerimi smo zapustili cono B. Ti pravolasi in krepki mladeniči so bili verjetno zelo presenečeni, ko so še istega dne v drevedru XX. septembra poklicni neofašistični pretepači napadli njihovo tovarišico in ko so morali ob brezbrzižnosti civilnih čuvarjev »reda in zakonitosti« sami napraviti red.

Drevedru XX. septembra je v Trstu gnezd poklicnih pretepačev, razvnetih neofašistov in nacionalnih šovinistov, ki sovražijo vse, kar je slovenskega in kar je progresivnega in demokratičnega. Nešteti so bili primeri, da so bili nič hudega sluteči sprehajalci, ki so med seboj govorili v slovenskem jeziku ali pa nosili v gumbnicah peterokrake zvezde, žrtve brutalnega napada s strani teh srboritezov, ki predstavljajo zgolj orodje samozvanih italijanskih tržaških strank na polju »obrambe italijanskega Trsta«.

Isto, kar so doživeli danski mladeniči, se je pripetilo tudi angleškim brigadirjem takoj naslednjega dne v nedeljo. Takih primerov neofašističnega terorja kakor tudi nezakovanega ščuvanja k nacionalnemu šovinizmu, na katerega naletiš v »Voce libera« »Giornale di Trieste« in drugih tržaških reakcijskih časopisih, bi lahko našli še več. D. B.

OB OSEMSTOLETNICI SOVJETSKE PRESTOLNICE

Anatolij Loginov:

Moskva - središče napredne znanosti sveta

Sirjenje izobrazbe, enotnost praktične in teoretične misli in velika podpora, ki jo daje država, vse to je dvignilo v Sovjetski zvezi do neslutene razcveta znanosti, ki služi ljudstvu ter njegovim gnutnim in duhovnim potrebam.

Moskva je center napredne znanosti vsega sveta.

V Moskvi deluje okrog 200 znanstveno-raziskovalnih inštitutov in ustanov z najrazličnejših področij. V Moskvi deluje na tisoče znanstvenikov.

V vseh teh številnih inštitutih se razvija napeta ustvarjalna dejavnost, tu se rode svetovna odkritja, tu rasto in se krepe kadri sovjetskih znanstvenikov.

Moskva ima pedagoško akademijo, medicinsko akademijo, akademijo za po-

enega izmed največjih novatorjev v matematiki, Lohachevskega, ki so ga nazvali angleški znanstveniki »Kopernik geometrije«.

Največji kemik minulega stoletja, ustanovitelj periodnega sistema elementov, Mendelejev, ki ima v svojem naslovu nad 100 častnih nazivov, ki so mu jih podelile mnoge tuje akademije in univerze, je dvakrat propadel na volitvah za rednega člana ruske Akademije znanosti.

V Akademijo niso mogli priti največji ruski biologi, kakor so bili Timirjazev, Sečenov in Mečnikov, fizika Stoljetov in Lebedjev in ustanovitelj teorije sodobne aviacije Zukovski.

Ena izmed najznačilnejših potez v

»Ne, ne! Dajte mi, kakor vsem drugim, nič več,« je odgovoril na ponudbo Gorkega.

Pozneje je Gorki v svojih spominih takole opisal svoj obisk pri znanstvenikih v tistih za sovjetsko republiko težkih časih:

»Prišel bo čas, ko bo nekdo napisal knjigo »Ruski znanstveniki v prvih letih Velike revolucije«. To bo čudovita knjiga o herojskih, pogumu in neomajni zvestobi ruskih znanstvenikov njihovih stvari, stvari obnove, popllemenitve sveta in Rusije. Ni moja stvar govoriti o napornem, bogatih rezultatov polnem delu ruskih znanstvenikov v minulih desetih letih, toda kakor Rusija tudi jaz z globokim spoštovanjem in hvaležnostjo sklonim glavo pred vami in pred vsemi znanstveniki, ki jim gre po mojem mnenju naziv ustvarjalcev bolj nego ljudem, ki delajo na drugih področjih.«

V sovjetski dobi se je število rednih članov Akademije znanosti razširilo. V Akademijo so prišli tisti zastopniki znanosti, ki so najbolj vredni tega visokega znanstvenega zavoda.

22. decembra 1939 je bil izvoljen za častnega člana Akademije znanosti ZSSR Josip Visarionovič Stalin. Leta 1946 je bil imenovan za častnega akademika državnik Sovjetske zveze in znanstvenik V. M. Molotov.

Zadnja leta pred vojno in med Domovinsko vojno — skozi celih devet let — je bil na čelu Akademije znanosti ZSSR akademik Komarov, znan vsemu svetu po svojih klasičnih delih iz botanike, zlasti pa po svojem proučevanju rastlinstva Daljnega vzhoda.

Kot najboljši učenec Timirjazova pripada veliki darvinisti Komarov starejšemu rodu naprednih ruskih znanstvenikov, ki je dal mnogo dela in sil v borbi proti reakcionarni politiki carizma na področju znanosti in prosvete.

Kakor tudi veliki ruski znanstvenik Timirjazev je Komarov pozdravil zmago sovjetskih oblastí. Skupaj s svojim učiteljem je veroval, da se je začela v zgodovini znanstvene misli nova doba in z zanosom se je lotil dela za obnovo Akademije. Težko je oceniti njegove zasluge za preobrazbo stare Akademije v Akademijo znanosti Sovjetske zveze z velikanskimi nalogami na vseh področjih znanja.

Akademija znanosti se je pod vodstvom Komarova proslavila s svojimi deli v raziskavanju in izkoriščanju proizvodnih sil dežele. Sovjetska vlada je visoko cenila zasluge Komarova za znanost in sovjetsko državo in mu podelila najčastnejši naziv naše dežele — naziv heroja socialističnega dela.

Naslednik pokojnega Komarova na mestu predsednika Akademije je akademik Vavilov — ugledni ruski fizik, splošno znan tudi v tujini po svojih klasičnih delih s področja optične fizike.

Tudi Vavilov spada v vrsto tistih ruskih znanstvenikov, ki se niso hoteli sprijazniti z »predom«, ki so ga uvedli v znanstvenih ustanovah carski uradniki. Po končanih študijah na moskovski univerzi je Vavilov v znak protesta proti reakcionarni politiki carskega ministra za prosveto Kasa odklonil ponudbo, da bi ostal na univerzi, in vstopil je v vojsko. Šele pod sovjetsko oblastjo se je razvil močni talent tega velikega znanstvenika.

V znanstvenih ustanovah, laboratorijih in na številnih znanstvenih ekspedicijah Akademije znanosti ZSSR so harmonično povezane v napornem ustvarjalnem delu za blaginjo sovjetske znanosti mnogoletna izkušnja znanstvenih raziskovalcev, uglednih znanstvenikov in znanih učenjakov starejšega rodu z ustvarjalnimi težnjami mladih sovjetskih akademikov in mnogih stotin novih znanstvenikov.

Polet graditve, osvajanje nove tehnike — zanos, ki je zajel vse dežele, je zajel tudi znanstvenike, ker pomnijo besede J. V. Stalina, ki je rekel, da se napredna znanost »ne odtuje ljudstvu, ne stoji daleč od ljudstva, marveč je pripravljena služiti ljudstvu, pripravljena je izročiti ljudstvu vse pridobitve znanosti, ki ne služi ljudstvu pod pritiskom, marveč prostovoljno, z veseljem.«

Sovjetska vlada izda vsako leto mnogo milijonov za potrebe znanosti, kupuje najbolj precizne aparate za znanstvene laboratorije in inštitute, bogato financira

Nadaljevanje na 4. strani

Mlade Moskovčanke na manitestaciji

N. Markovski:

Moskovski Kremlj

Moskvo imenujejo že od nekdaj belokamnit. Toda nikoli v vsej večstoletni zgodovini glavnega mesta ta naziv ni tako pristojal Moskvi kakor zdaj. Letos, na pragu 800 letnice, se je Moskva tako spremenila, da je kar ni mogoče spoznati. Celo njeni stari prebivalci, ki poznajo vsako ulico in vsak kotiček, vidijo zjutraj, ko odhajajo z doma, nove čudovite spremembe svojega starodavnega mesta. Glavno mesto je vsak dan lepše, vsak dan ima na sebi več prazničnega.

Ulice in hiše izpreminjajo svoje lice. Poslopja, zgrajena pred mnogimi leti, se nekako pomlajajo z novo štukaturo, barvami in lepo okrašenimi izlozbanami.

Moskva je vsa v stavbnih odrih. Težki valjarji valjajo asfalt, da so široke ceste in ulice gladke in ravne kakor parket. V mestu tlakujejo in asfaltirajo nove ceste in ulice. Teško bi zdaj spoznal Cvetlični bulvar. Zdjaj je to na novo preurejena cesta, široka in čisto ravna. Lepe kovane ograje, granitni robniki in zelene livadice krasi bulvar ko preproge.

Moskva se pridno pripravlja na svoj znameniti jubilej in na 30 letnico Velike oktobrske socialistične revolucije. Ni ulice, kjer bi ne kipele delo, bodisi da kaj grade ali pa pripravljajo okrasitev. Še nekaj dni in Moskva bo vrgla raz sebe stavbne odre, postala bo praznična kakor še nikoli.

Tudi kremljske stene med omenjenimi stolpi. Tu bodo deloma zamenjali opečno oblogo in prizidali manjkajoče detaile iz belega kama.

Posebno pozornost posvečajo kakovosti dela in pazijo na to, da se bodo ohranili stolpi in stene Kremlja še skozi mnoga stoletja. Stene na poseben način izolirajo, da jim zob časa ne bo mogel do živga. Hidroizolacijske preproge posebne konstrukcije, pokrite s plastjo asfalta, bodo dolgo varovale stene razpadanja.

Tehnika obnovitvenih del je izredno zapletena. Graditelji Dvorca sovjetov so si pridobili na področju gradnje raznih podjetij in velikih poslopj bogate izkušnje, nikjer pa delo ni bilo tako zapleteno in nikjer ni zahtevalo tako velike odgovornosti, kakor obnova kremljskih sten in stolpov.

Najvažnejše je bilo vprašanje gradbenega materiala. Eno je graditi navadna poslopja, kjer uporabljamo opeko, cement in druge potrebščine, drugo pa je popravljati stene in stolpe Kremlja, kjer je potreben gradbeni material posebnih kakovosti, skratka tak material, iz katerega so gradili stene in stolpe v starih časih. Tu ne moremo nadomestiti belega kama z betonom. Tu nikakor ne smemo uporabiti cementnih raztopin itd. Še več: belj kamen mora biti po svoji barvi in obsegu prav tak, s kakršnim so obložili stene v prejšnjih stoletjih. Isto velja za strešnike, s katerimi so pokrili stolpi. Po trpežnosti in barvi morajo strešniki točno ustrežati tistim vzorcem, ki so se ohranili iz minulih stoletij.

V začetku so tovarne, ki morajo dobavljati material za obnovo kremljskih sten in stolpov, seveda naletele na celo vrsto težav tembolj, ker so bile že zdavnaj pozabljene stare metode izdelovanja opeke za tako precizna dela, metode izdelovanja glaziranih strošnikov. Toda delavci sovjetskih tovarni so se z vso odločnostjo lotili izdelovanja posebnega materiala in bili so kos tej nalogi. Res

že osem stoletij stoji veliko mesto ob reki Moskvi. In sredi njega stoji Kremlj. Če je res, da je Moskva srce sovjetske domovine, so Kremlj njeni možgani. Tu je živel Vladimir Iljič Lenin. Tu živi veliki Stalin. Tu je sedež sovjetske vlade. Vsak, kdor pride v Moskvo, pa naj bo sovjetski državljani ali tujec, se napoti najprej na Rdeči trg, da vidi Kremlj, njegove stene, Spaska vrata. Velik je zgodovinski pomen moskovskega Kremlja kot enega izmed spomenikov ruske arhitekture. Vsaka opeka kremljske stene ali stolpa kaže sledove mnogih stoletij.

Velika Kalužska ulica

Sovjetska vlada skrbno čuva ta spomenik ruske slave. In morda se zato kremljske naprave ne le ne starajo, marveč so z vsakim letom lepše. Rubinske zvezde, ki noč in dan ne ugasnejo, nekoliko osvetljujejo čudovito lepoto Kremlja.

že zahtevalo delo skoraj poldrugo leto časa, toda potrebna opeka je bila izdelana, tovarne so dobavile tudi potrebne strešnike.

Leta 1947 so se začela v Kremlju velika obnovitvena dela, ki jih vodi uprava gradnje Dvorca sovjetov z načelnikom A. P. Prokofjevom na čelu. Večina gradbeno obnovitvenih del na stenah in stolpih moskovskega Kremlja je že končana.

Na pritrditev strešnikov so bili potrebni posebni žebli. Naročeni so bili v tovarnah ministrstva za črno metalurgijo, kjer so bili izdelani iz posebnega jekla. Iz posebnih kovin je bilo treba izdelati tudi baker za posamezne dele strešic, za ograje, vetrnice ter druge dele sten in stolpov.

Stene in stolpi moskovskega Kremlja so bili zgrajeni v davnih časih, v letih 1485—1495. V tem času so bile naprave moskovskega Kremlja večkrat prezidane, obnovljene in preurejene. Katarina II. je začela konec 18. stoletja graditi kremljski dvorec in zato so podrli nekatere dele sten, pa tudi več stolpov — Tajniški, Blagoveščenski in Brezimeni stolp. Potem so zgraditvi dvorca odgodili, stene in stolpe pa obnovili. Še bolj so bile porušene stene in stolpi leta 1812, po Napoleonovem vdoru. Do tal so razstrelili Vodovodni, Prvi Brezimeni in Petrovski stolp. Ob razstrelitvi arzenala se je podrli tudi Nikoljski stolp, deloma pa so bili poškodovani Borovjski, Arzenalski in drugi stolpi. Vse te naprave so bile obnovljene v letih 1817—1819. V začetku 20. stoletja so stene in stolpe moskovskega Kremlja večkrat popravljali, toda to popravilo ni obnovilo zgodovinske ločnosti. To ni bila obnova, marveč majhno popravilo stolpov in sten. Zdjaj je bila potrebna prava obnova zgodovinskih spomenikov. Marsikaj je že storjeno. Obnovitvena dela so zasnovana tako, da bodo obnovljeni spomeniki arhitekture v svoji kar najbolj učinkoviti obliki, pri tem pa ohranjeno vse zgodovinsko, vse, kar je za arhitekturo stolpov in sten najbolj značilno.

Delati je bilo treba zelo visoko. To je obnovno znatno otežkočalo. Uprava gradnje Dvorca sovjetov je določila za postavitev stavbnih odrov najbolj izkušene graditelje, vajene delati v velikih višinah. Pa tudi za stavbne odre niso smeli uporabiti samo lesa, marveč večinoma lahke kovinaste cevi s posebnimi vezniki.

Končana je že obnova belokamnitih podstavkov kremljskih sten vzdolž reke Moskve in ob straneh Rdečega trga. Po obnovitvenih delih so na Senatnem, Vodovodnem, Blagoveščenskem, Carskem, Labadskem in drugih stolpih znova zasijale pozlačene žipkaste line, pa tudi vetrnice, ki obrobajo stolpe. Obrabljene opečne in kamnite detaile so zamenjali z novimi. Izmenjali so tudi glazirane barvne strešnike, izdelane po vzorcih iz 17.—19. stoletja. Zdjaj so stolpi taki, kakor da niso bili zgrajeni pred stoletji, marveč pravkar.

Gradbena in obnovitvena dela na stenah in stolpih moskovskega Kremlja so v polnem razmahu. Delavci, ki imajo opraviti z bakrom, delajo ko umetniki. Spretno izdelajo bakrene ograje in vetrnice stolpov, zlatarji pa jih pozlate. Obnovitvena dela napredujejo tem hitreje, čim bolj se bliža jubilej Moskve in 30 letnica Velike oktobrske socialistične revolucije. Graditelji napenjajo vse sile, da bodo stene in stolpi Kremlja obnovljeni in ohranjeni na mnoga leta kot spomenik ruske arhitekture, kot spomenik slave in moči ruskega naroda.

Uprava gradnje Dvorca sovjetov obnavlja letos vse stolpe vzdolž reke Moskve in Rdečega trga. Hkrati popravila

Moskva je zdaj veliko, lepo mesto, bogato z industrijo, mesto z desetlinami visokih šol, s slovečimi muzeji, gledališči, krasnimi koncertnimi dvoranami itd. Moskva je mesto, ki mu ni enakega na svetu. Najlepši pa je v Moskvi Kremlj, najlepša so njegova poslopja, njegove stene in stolpi. S Kremljem je tesno povezana Oktobrska revolucija leta 1917, ko so odšli moskovski delavci na ulice z orožjem v rokah, da bi strmoglavili oblast buržoazije in razvili na kremljskih stolpih rdečo zastavo socialistične revolucije. S Kremljem so povezane zmage sovjetskega ljudstva na fronti industrializacije in kolektivizacije, na frontah velike domovinske vojne proti nemškemu fašizmu.

Ljubezen do Moskve, do Kremlja kot njenega srca, je med ljudstvom brezmejnja. Vse najlepše misli in želje sovjetskih ljudi so obrnjene k Moskvi, k njenemu Kremlju. V pismih, ki jih pišejo delavci in kolhozniški tovariši Stalinu, simbolično zvenita znani besedi »Moskva, Kremlj«.

Zares, Moskva je srce sovjetske dežele, Kremlj pa njeni možgani.

Hedelske vede, akademijo arhitekture in center sovjetske znanstvene misli Akademijo znanosti ZSSR, ki se je preselila v Moskvo iz Leningrada leta 1934.

Rusko Akademijo znanosti je ustanovil Peter I.

S svojim delom je začela leta 1725 in že čez nekaj let jo je poznala Evropa.

Znani fizik Akademije Ilfingjer je pisal leta 1731: »Kdor hoče temeljito proučiti prirodoslovne in matematične vede, mora iti v Pariz, London in Petrograd. Tam so učenjaki vseh vrst in zadostno število instrumentov. Peter, ki se je sam ukvarjal z znanostjo, je znal zbrati vse, kar potrebujejo znanstveniki. Zbral je mnogo knjig, dragocenih instrumentov, prekomorskih redkosti narave, mnogo umetnin — skratka vse, kar je potrebno za razvoj znanstvenega dela.«

Ko je ustanovljaj Akademijo znanosti, je imel Peter I. pred očmi predvsem praktične potrebe svoje dežele.

Da bi se lahko razvijala industrija, ladjedelništvo in trgovina, je bilo treba proučiti naravna bogastva ruske dežele, živalski in rastlinski svet, zemljeplje.

Z leta 1732 je bila organizirana velika sibirski ekspedicijski. Leta 1745 je izšel prvi znanstveni atlas Rusije.

Za prve akademike je povabil Peter I. v Petrograd vrsto največjih učenjakov. Toda zgodovina je pravilno nazvala vse prvo obdobje dejavnosti ruske Akademije — obdobje Lomonosova.

Lomonosov ni samo ustanovil v naši deželi prve univerze, marveč je bil tudi sam naša prva univerza,« je rekel o Lomonosovu Puškin. »Njegov genij osvetljuje delo vseh petnajstih znanstvenikov, ki so (skupaj z Lomonosovom) sestavljali takrat Akademijo znanosti.«

Lomonosov je eden izmed predhodnikov sodobne vede o atomih. Lomonosov je odkril načela gibanja, razvoja, ohranitve snovi in energije; Lomonosov je prvi pojasnil pojave atmosferske elektrike.

Lomonosov je dosegel važna odkritja v zemljepisju, astronomiji, geologiji, metalurgiji in kemiji, dokazal je organski izvor premoga in jantarja ter storil mnogo za razvoj ruske industrije. Lomonosov se je vse življenje boril proti zastarelim nazorom o znanosti in v mnogih znanstvenih pogledih je za cela stoletja prehitel svoj čas.

Lomonosov je avtor temeljitih del iz teorije poezije, pa tudi sam je bil pesnik. Proučeval in pisal je rusko zgodovino in napisal prvo rusko slovnico.

Saj niso menili zaman mnogi ljudje v takratni Evropi, da sta dva Lomonosova. Prvi znanstvenik, drugi književnik.

V 19. stoletju se je pojavila v Akademiji cela vrsta slavni imen, ki so obogatila rusko in svetovno znanost z zelo važnimi odkritji v matematiki, astronomiji, kemiji, fiziki, geologiji, zgodovini, filologiji in drugih znanstvenih panogah.

Toda v tistem obdobju in v začetku 20. stoletja tja do Velike oktobrske socialistične revolucije so bili mnogi najboljši napredni ruski znanstveniki primorani, da so sodelovali izven Akademije znanosti in celo izven svoje domovine.

Tako je bilo zaradi tega, ker je carski absolutizem vztrajno uvajal v znanost sholastiko, petolizništvo in suženjskega duha, čigar nosilec je bila reakcionarna »nemška skupina«, ki se je čvrsto vgnedila v Akademiji.

Carški dvor in njegovi uradniki so zapirali vrata Akademije mnogim korifejem ruske znanosti in kulture.

S skupnimi napori dvorni in akademski reakcionarji niso uradno priznali

Moralno pokvarjen protiljudski duhovnik nima pravice za vzgajanje naše mladine

V zadnjem času smo prejeli več dopisov, ki nas opozarjajo, kako nekateri protiljudski duhovniki bolj ali manj potuhnjeno izrabljajo vero za klevetanje in propagando proti ljudski oblasti, Razumljivo, da je protiljudskim duhovnikom, ki jim ni všeč ljudska oblast, velik trn v peti delovni polet našega ljudstva, predvsem pa domovinska ljubezen, požrtvovalnost in enotnost naše mladine. Zato se na razne pretekane načine trudijo, da bi razbijali to enotnost in mladino iztrgali njeni mladinski organizaciji.

Mnogokje skušajo s prižnic dopovedovati o veliki moralni »pokvarjenosti« in zatrjujejo, da je zlasti naša mladina postala »pokvarjena«. Tako n. pr. je župnik Strnad Ivan v Galiciji pri Celju pridigal: »Mi drvim v večno pogubljenje, v propast... Starši danes nimajo več pravice nad otroci. Če katerega otroka starši opozore in okregajo, se otrok odreže nazaj; jaz sem moral iti na sestanek itd. Vidite, ljudje božji, predragi verniki, mi ne more in ne sme iti več naprej! Mi sami si bomo pokliski kazni božji na sebi!«

Tako je tudi protiljudski kaplan Viktor Perko iz Smarjete pri Novem mestu poleg drugega rovarjenja proti ljudski oblasti starše nagovarjal, naj ne puščajo otrok na mladinske sestanke, na mladinsko progno in na razne druge mladinske akcije, češ da se bo mladina tam samo »pohujšala in moralno pokvarila«. Ljudem je vneto razlagal, da »civilna poroka ne drži« in civilno poroko označeval z najogabnejšim izrazom.

Ta protiljudski duhovnik, ki si je lastil legitimacijo za edinega »vzgojitelja« mladine in ostalega ljudstva v Smarjeti ter okolici, pa je bil v vsej svoji odvratni moralni pokvarjenosti in sveto-hilinskem rovarjenju proti ljudski oblasti docela razkrinkan na javni razpravi 24. avgusta pred okrožnim sodiščem v Novem mestu.

Protiljudski kaplan Perko, ki je podlo klevetal ljudsko oblast in ljudi hujškal proti oddaji žita, je pod težo dokazov o tem pred sodiščem izjavil: »Priznam, da sem to propagando vršil. Tudi priznam, da sem v Smarjeti in okolici govoril, da bo naša oblast vse požrla in pobrala, to pa iz egoističnih razlogov, ker sem pri tem mislil na svojo bero.«

Po razpravnem zapisniku citiramo še nekatera njegova značilna priznanja: »Priznam, da sem ljudem govoril, naj ne gredo na sestanke, ker aktivisti lažejo. Priznam pa, da nisem bil nikdar na nobenem sestanku in tudi ugotavljam, da nisem nikdar ugotovil, da bi aktivisti ali predstavniki ljudske oblasti na sestankih kdaj lagali... Izjavljal sem, da naši časopisi lažejo, vendar pa nisem nikdar mogel ugotoviti kakšne laži.«

»Priznam, da sem govoril, da naše oblasti po krivici zapirajo duhovnike... Priznam, da moram tudi, da nisem mogel ugotoviti niti enega primera, da bi bil duhovnik zaprt, ker je bil duhovnik, temveč samo zato, ker je storil kaznivna dejanja... Odkrito priznam, da je v naši državi popolna verska svoboda, da ni noben duhovnik preganjan zaradi izpolnjevanja verskih obredov, da ni zaprt nobena cerkev in da še ni bil nihče kaznovan, ker je šel v cerkev. Priznam tudi, da sem danes pred sodiščem ne zaradi tega, ker sem duhovnik, temveč ker sem izvršil kaznivna dejanja, ki jih pa v celoti priznam.«

Pod težo dokazov je nadalje priznal, da je skušal biti moralni »vzgojitelj« našega ljudstva in da se je najnesramneje izražal o civilnem zakonu: »Res sem izjavljal, da civilna poroka ni veljavna, temveč samo cerkvena, civilna poroka pa da je kurbarija« (Citatelji naj oprostite nekulturnemu izrazu kaplana Perkota, ki smo ga morali uporabiti, ko doslovno citiramo njegovo izjavo pred sodiščem).

Sodišče je nato ugotovilo tudi vse »moralne kvalifikacije«, ki so kaplana Perkota »pooblaščale«, da si je mogel lastiti edino »poklicanost in izvoljenost« za vzgajanje našega ljudstva. Ta »legitimacija« so bili njegovi intimni odnosi z različnimi ženskami in njegova najgloblja moralna pokvarjenost.

Pred sodiščem in številnimi poslušalci je enainpetdesletni kaplan priznal, da ima nezakonskega otroka s K. M. iz Zagorja. Javno je priznal, da je 1945. leta v kaplaniji in tudi še pozneje spolno občeval z M. M. iz Smarjete, svojo učenko in članico Marijine družbe. Ko je M., sedaj S. T. nekoč prišla s svojim fantom v Smarjeto, jo je zvalil v kaplanijo in tam z njo občeval, medtem ko jo je njen fant čakal pred kaplanijo. O tej ženski je tudi izjavil: »Ko se je poročila, sem res jokal, ker sem jo imel rad. Spoznal sem jo kot cerkveno pevko in je bila tudi članica Marijine družbe.« Po njeni poroki pa je intimne odnose nadaljeval z njeno sestro M., sedaj S. M., s katero je občeval v kaplaniji in tudi na njenem domu.

Nadalje je priznal, da je 1945. leta začel občevali tudi s K. A. iz Smarjete, ki jo je večkrat vabil v kaplanijo. O njej je prav tako izjavil: »Spoznal sem jo po bližje, ko je hodila pot na kor... Dozdeva se mi, da je bila K. zadnja ženska, s katero sem spolno občeval. Za sigurno pa tega ne morem trditi.«

Med poslušalci v razpravnih dvoranah je bil tudi N. A., cerkveni ključar iz Toplice pri Smarjeti, ki je pred razpravo na sodišču izjavil, da so kaplana Perkota po vsej vasi v Toplicah imeli radi zaradi njegove poštenosti. In ta N. A. je potem na svoja lastna ušesa slišal, kako je kaplan Perko poleg ostalih žensk na koncu tudi za njegovo hčerko izjavil: »N. A. iz Toplice sem spoznal, ko sem se večkrat ustavljal pri njenem očetju, ki je cerkveni ključar, ko sem šel v Toplice k verouku in k maši. Občeval pa sem v kaplaniji prvič v jeseni 1945. leta, ko mi je prinesla zašito perilo, pozneje pa tudi še v letu 1946.«

Lahko si predstavljamo veliko ogorčenje N. A. proti kaplanu Perkotu, ki je tako podlo izrabljal prijateljstvo z njegovo hišo. In človek, ki je še pred nekaj urami kaplana Perkota smatral za »poštenjaka«, je potem z bolečino v srcu vzdihnil: »Nikoli ne bi tega verjel, sedaj pa slišim na svoja ušesa in vidim, komu sem zaupal vzgojo svojih otrok.« Do tega spoznanja pa je prišla tudi vsa množica poslušalcev, ki je v razpravnih dvoranah in preko zvočnikov na glavnem trgu z največjo pozornostjo zasledovala razpravo proti ljudskemu sovražniku in moralni propadli kaplanu Perkotu ter na koncu njegovega zasliševanja čula Perkotovo priznanje: »Priznam sedaj, da ni civilni zakon kurbarija, temveč da je bilo moje dejanje kurbarija.«

Daleč smo od vsake protifarske gonje, ki jo je vodil gnili liberalizem predvojnih časov. Tudi ne bi niti z besedico omenjali vseh teh odvratnih detajlov iz življenja kaplana Perkota, če ne bi pri tem šlo za nekaj drugega. Gre namreč za to, da si taki Perki kot šmarješki prilastajo pravico govoriti o moralni pokvarjenosti mladine. Se veči Prilastajo si celo pravico, da samo oni lahko vzgajajo mladino. Njim pa naj velja naš odločni odgovor: Naša mladina je zdrava! Ni pokvarjena in ne more biti pokvarjena tako mladina, ki gradi železnice in ceste, spravlja iz gozdov les in gradi kanale! Pokvarjeni so samo taki elementi, kot je Perko! Naše organizacije, naše šole in naše gradnje ustvarjajo resnično novo in nepokvarjeno mladino — in prav to boli protiljudsko duhovščino! Boli jih, da ne morejo zaslepljevati, kvartiti in izrabljati mladine tako, kot so jo neomejeno izrabljali nekoč. Odtod ta njihova gonja proti mladini in njihova hinavska skrb za njeno »nравstveno vzgojo.«

NA PROGI SAMAC—DOBOJ BO V NAJKRAJSEM ČASU UVEDEN REDNI PROMET

Glavna direkcija za izkoriščanje železnice v Sarajevu je prevzela pred nekaj dnevi v izkoriščanje del mladinske proge od Samca do Doboja, ki je bil dograjen 15. julija. V najkrajšem času bo odsek izročen prometu za lokalni prevoz potnikov in vagonskih pošilk.

Priloge za izročitev v promet tega dela proge se bližajo koncu. Organizacija gradbene, strojne in prometne prevozne službe je že skoraj končana. Kurilnica ozkotirne proge v Doboju bo začasno služila tudi lokomotivam normalnega tira. Sekcija za vzdrževanje proge v Derventi bo vzela v nadzorstvo ta del proge. Vagonске pošiljke bodo prekladali v Doboju ali na postaji Sevarljije. Dnevno bo obratovalo okrog 6 parov vlakov.

Izročitev tega dela proge v javni promet bo v veliko korist tudi za prebivalstvo v okolici reke Bosne od Samca do Doboja. S tem bo prevoz žit, sadja in sladkorne pese hitrejši in cenejši.

To je prva normalnotirna proga, ki jo je prevzela v izkoriščanje glavna direkcija železnice v Sarajevu, kajti že obstoječa normalnotirna proga Novska—Banjaluka in Brčko—Banovići so v izkoriščanju direkcije železnice v Zagrebu.

Uspehi na IV. sekciji

Graditelji 4 sekcije mladinske proge so pretekli mesec prekorčili proizvodnjo naloge pri zemeljskih delih za 35%. Namesto 76.300 kub. metrov materiala so izmetali 116.000 kub. metrov, v glavnem materiala druge kategorije. Na tej sekciji je že dovršenih 30 m trase. Ostaja samo še 40.000 kub. metrov zemeljskih del. Velik uspeh graditeljev predstavlja tudi zaključek betonskih del na mostu pri Maglaju. Dosedaj je bilo položenih že 1800 m tira.

Tudi na progi Nikšić—Titograd se dela uspešno razvijajo

Nikšić, 6. septembra. Na drugem razdelku mladinske proge Nikšić—Titograd od vasi Budož proti Ostrovu so začeli delati junija, in sicer z gradnjo dovodne poti od državne ceste do železniške postaje Stubice. Pri tem je delala prva minerska mladinska brigada. Frontovska brigada iz andrijeviškega okraja dela na postaji pri predseku predora, ki je dolg 80 m. Dnevna norma delavca znaša 0.66 kub. metra kamena. Čeprav je teren težak in se dela izvajajo z ročnim miniranjem in kompresorji, je andrijeviška brigada v 30 dneh izkopala 889 kubičnih metrov kamena ter s tem prekorčila celotno strokovnega vodstva, ki je določilo, da je treba prepeljati 711 kubičnih metrov kamena.

Bjelopolska frontovska brigada pa je izkopala 1600 kub. metrov kamena.

PRED KONGRESOM LJUDSKE FRONTE Ljudska fronta Črne gore pošilja 60 delegatov na II. kongres

Izvršni odbor Ljudske fronte Črne gore je na svoji zadnji seji razpravljala o pomembnih vprašanjih, ki jih mora rešiti LF kot množična organizacija, n. pr. o volitvah organov ljudskih oblasti, o dodeljevanju nagrad, zastavic in o pohvalah organizacijam LF; dalje o določiti delegatov za II. kongres LF Jugoslavije itd. Za volitve organov ljudskih oblasti letos oktobra bo izvršni odbor poslal navodila organizacijam LF na terenu. O tem bo podano poročilo na sestanku plenuma glavnega odbora LF Črne gore v tem mesecu.

Obnova in graditev države zahtevata čedalje večje napore od vseh naših antifašističnih organizacij. V tem pogledu je LF dosegla lepe uspehe, čakajo jo pa še večje naloge, ki jih bo morala izpolniti med petletko. Da se naglasijo zgledni primeri, je glavni odbor sklenil, da bodo dodeljevali nagrade in prehodne zastavice ter izrekli priznanje vsem posameznikom, organizacijam in delovnim kolektivom, ki se bodo najbolj iz-

kazali pri delu. V ta namen bodo izdelali pravilnik.

Ljudska fronta Črne gore pošlje na II. kongres 60 delegatov. Delegate bodo volili na okrajnih, odnosno mestnih občinskih zborih Ljudske fronte.

Obvezali so se, da bodo do 20. t. m. zgradili godzno železnico

Ob prihodu III. modriške in gračaniške mladinske delovne brigade na progo Brebroštica—Srebrenica je bilo prirejeno zbravanje graditeljev. Napravili so obračun dosedanjega dela posameznih delovnih brigad. Končno so sprejeli požrtvovalno brzojavko, ki so jo odposlali predsedniku vlade LR Bosne in Hercegovine Rodoljubu Čolakoviću. Mladinci in mladinke III. modriške in gračaniške brigade so se obvezali, da bodo zgradili godzno železnico Brebroštica—Srebrenica v dolžini 7 km do 2. t. m.

Dopisi »Ljudski pravici«

Koliko časa in dela je bilo potrebno za poravnano računa v znesku 2.50 din

V nekaterih uradih se še vedno niso otresli birokratskega poslovanja. O tem nam priča tudi naslednji primer:

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi je za službene potrebe porabilo eno pisemsko znamko za 2.50 din. Za poravnano stroškov v znesku 2.50 din je sodišče poslalo račun s priloženo poštno polonico finančnemu odseku pri OLO. Finančni odsek je račun vpisal v delovnik ter ga odposlal s svojimi pripombami okrajnemu ljudskemu odboru v rešitev.

Okrajni ljudski odbor je dne 2. avgusta t. l. napravil spreminj dopis ter odposlal račun odseku za notranje zadeve. Odsek za notranje zadeve je poslal enega svojih članov v zneskom din 2.50 na sodišče, da poravnano račun. Sodišče pa je poravnano računa odklonilo ter zahtevalo, da se račun poravnava po priloženi poštni polonici kar se je končno izvršilo. Za poravnano računa v znesku 2.50 din je bilo torej potrebno 20 dni, pri čemer je imelo dela pet uradov.

U. Nm.

SEMEDELA PRI KOPRU. — Preteklo nedeljo je 35 članov Zveze primorskih partizanov izvedlo akcijo za nabiranje morske alge, ki služi v živinoreji kot zdravilo. Nabiranje te rastline je zelo težavno. Požrtvovalni tovariši pa se niso ustrašili težav. Delali so od 4. do 8. ure zjutraj in nabrali 250 kg te rastline. Napovedali so tekmovanje v nabiranju alg vsem odsekom ZPP v obalnem delu lstre. S to akcijo, ki zasluži vse priznanje, bodo veliko pripomogli pri zaščiti in izboljšanju naše živinoreje. Nabrano blago bo odposlano v Ljubljano, kjer ga bodo predelali in dali na razpolago živinorejcem.

Ogarev

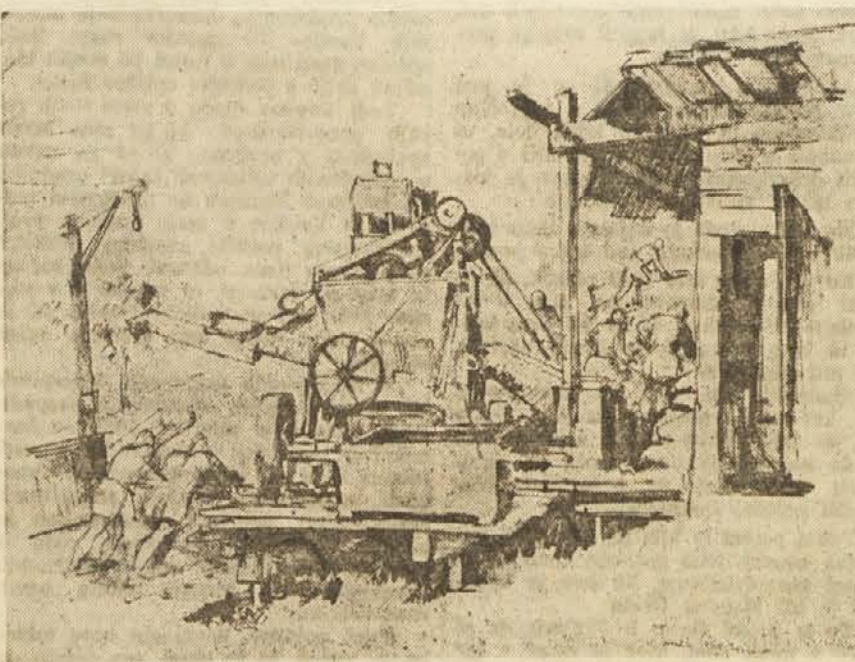
PODVIN PRI RADOVLJICI. — Pri nas je ministrstvo za kmetijstvo organiziralo v avgustu tritedenski strokovni tečaj, ki se ga je udeležilo učiteljstvo vseh kmetijskih šol v Sloveniji. V tečaju so obravnavali gospodarsko-politične probleme, vzgojna vprašanja in se poglabljali v naloge, ki jih postavlja petletni plan na področju kmetijstva. Ministrstvo je poskrbelo, da so v tečaju predavali res najboljši strokovnjaki, ki so dali učiteljstvu mnogo dragocenih nasvetov za delo v novem šolskem letu. Organizirali so poučno ekskurzijo v mlakarsko šolo v Kranju in več skupnih izletov v najlepše gorenske kraje. — V kmetijskih šolah je bila izvedena reorganizacija in specializacija. Tako bomo mogli nuditi naš mladini dobro vzgojo. Iz naših kmetijskih šol bo izšel kader pravih kmetijskih strokovnjakov, ki bodo vršili svoje naloge s požrtvovalnostjo in ljubeznijo do svoje domovine, do delovnega ljudstva.

M.

DOL PRI ČEPOVANU. — Dne 31. avgusta 1947 se je po vsej Čepovanski dolini vršilo prostovoljno delo pri obnovi ruševin. Prostovoljnega dela se je udeležilo 21 vaščanov, ki so nakopali in razvozili 13 kubičkov peska in izvrtili 7 jam za mine. Poleg tega so delali tudi na posestvu starega borca Sičar Ivana. Vse delo so opravili v 80 delovnih urah.

S. V.

NAPROZA LJUBLJANA. — Tudi naša sindikalna podružnica se udeležuje prostovoljnega dela. Preteklo nedeljo smo delali na prvem sektorju pri gradnji ceste Črnuče—Trzin. Na delu nas je bilo 108 članov. To je sicer lepo število, vendar bi nas lahko bilo še več, saj šteje naša podružnica 475 članov. Predvideno normo smo izpolnili v dveh urah, delali pa smo 4 ure. Uspeh našega 4urnega dela je bil naslednji: premetali smo 200 kubičkov materiala, izkopali in izvozili pa smo 3613 samokolnic. Skupno smo izkopali, prevozili in premetali 400 kubičkov materiala. Vsem nam pa so dali lep zgled pri delu mladinci, ki so se pred kratkim vrnili z mladinske proge.

Ive Šubic: Tunel Majeveca (I. in IV. Hercegovska)

(Nadaljevanje s 3. strani)

znanstvene ekspedicije v deželi in pošilja znanstvenike v tujino. V zadnjih letih je vlada znatno zboljšala gmojni položaj znanstvenikov.

Ekspedicije Akademije znanosti delajo v vseh krajih Sovjetske zveze — v polarnih krajih in na subtropskem jugu, v puščavah Azije, v starih srednjega dela dežele, v gorah Urala in v pragozdovih Daljnega vzhoda.

V zadnjih 25 letih je poslala Akademija znanosti nad 500 kompletnih ekspedicij po vsej sovjetski državi, da so proučevale bogastva dežele, rastlinstvo in živalstvo ter izvore energije.

Med zadnje vojno je podredila Akademija vso svojo dejavnost interesom fronte. Talentirani znanstveniki so izdelali s strokovnjaki industrije nove oblike sodobne oborožitve, borec Rdeče armade so dali v roke unižujoča sredstva za uničenje sovražnika.

Za potrebe armade so delali geografi, astronomi in meteorologi.

Biologi in medicini se je posvečilo, da sta rešili smrti neverjetno visok odstotek ranjenih borec: od 100 ranjenih borec je ostalo živih 93, 78 pa se jih je vrnilo v enote.

Agronomija je pomagala gojiti na severu in vzhodu kulture, ki so jih gojili prej samo na jugu.

Komisija za mobilizacijo sredstev Urala za potrebe obrambe pod predstvom akademika Komarova je našla v tistih težkih časih, ko je bila dežela brez premoga, železa in mangana Donbasa in Prdnjepravja nova ležišča železne in manganove rude ter poskrbela za večje

pridobivanje premoga v Kuzbasu in Karagandi.

S svojim neumornim delom so znanstveniki pomagali oboroženim silam ZSSR, da so dosegle zmago nad toli hvalisano tehniko, nad ekonomiko in znanostjo hitlerjevske Nemčije.

V drobni knjižici, ki je izšla v mnogih deželah pod naslovom »Rusko tajno orožje«, opisuje kanadski inženir Dayson Carter vlogo sovjetske znanosti takole:

»Ljudstvo Sovjetske zveze ima tajno orožje, ki mu je omogočilo ustvariti socialno politiko, ekonomsko in vojaško organizacijo takega »pa, kakršna se nam je zdela doselej nemogoča. To tajno orožje je znanost. Toda sovjetska znanost je nova znanost. To je znanost, ki razume ljudstvo, vključni ljudstvo v delo, znanost, ki je živa sila, ki napreduje skupaj z ljudstvom v mirnem in vojnem času. To je znanost, o kateri so lahko najbolj genialni misleci preteklosti samo sanjali...«

»Za mejami ZSSR« nadaljuje avtor, »delajo milijoni možikov in žensk s stroji, izdelanimi s pomočjo znanosti. Toda znanosti si niso ovojili. Znanost je odtrgana od njih. V Rusiji je znanost vrnjena ljudstvu, posejduje jo vsak možik, ženska in otrok. Prav to je napravilo iz znanosti najmočnejše orožje, kar ga je kdaj ekvaloval človeštvo.«

»Že od svojega začetka« piše Carter dalje, »gre sovjetska država z vsemi svojimi silami k znanstvenemu cilju in njeni politika v odnosu do znanosti ni nikoli kolebala. Tačas ko so v drugih deželah kupovali znanost za govinovo, jo prodajali, izkoriščali in metali proč, so ustvarili v Rusiji kljub pomanjkanju in

trpljenju v prvih letih sovjetske oblasti novo znanost in milijoni so prispevali za uresničenje čudovitega načrta, ki je dvignil v 20 letih sovjetsko znanost na neslučno višino.«

Leta 1946 je bila Akademija znanosti — ta najvišja vsevezna znanstvena ustanova pri ministrskem svetu ZSSR — ena izmed največjih znanstvenih organizacij sveta.

Akademija ima sledeče oddelke: fizično-matematični, kemični, geološko-geografski, geološki, tehnični, zgodovinski in filozofski, ekonomski in pravni ter oddelke za književnost in jezik.

Akademija ima 53 znanstveno-raziskovalnih institutov, med njimi splošno znanstveni inštitut za fizične probleme, inštitut fiziologije, inštitut biokemije, inštitut etnografije in botanični inštitut.

46 izmed teh institutov je bilo ustanovljenih v letih 1925—1945.

Akademija izdaja okrog 50 znanstvenih revij. Pred revolucijo je izdajala Akademija v obdobju svojega najbolj intenzivnega dela do 600 tiskanih pol svojih del letno. Akademija znanosti Sovjetske zveze izda vsako leto okrog 10.000 tiskanih pol znanstvenih knjig in revij.

Leta 1917 je imela Ruska akademija 47 akademikov in 212 znanstvenikov.

Zdaj ima Akademija: 4 častne akademike, 4 akademikov, 280 dopolnih članov in 4200 znanstvenikov. Kolektiv Akademije znanosti se je povečal v letih sovjetske oblasti malone 20kratno.

Za Akademijo znanosti v Moskvi grade veličastno poslopje ali bolje rečeno celo mestce, za katero je določen eden izmed najlepših krajev na bregu

reke Moskve. To bo pravi Dvor znanosti.

V juniju 1945 je Akademija znanosti slavnostno praznovala svojo 220. letnico.

Na slavnosti je prišlo razen ruskih znanstvenikov okrog 150 znanstvenikov iz vseh krajev sveta in tako se je sprejelo zasedanje v prvi povojni mednarodni kongres znanstvenikov.

Udeležence jubilejnega zasedanja Akademije znanosti, profesor kalkutske univerze in predsednik Bengalskega kraljevskega društva Mehand Sahne je pisal o svojih vtisih iz Moskve:

»Rusija je ostala v zadnjih 25 letih za nas neznan dežela. Mnogo smo čitali o največji revoluciji v zgodovini, o revoluciji v politični in socialni strukturi, ekonomiki in tehniki. Toda gradivo, iz katerega smo držali te podatke, je bilo polno nasprotij in ni bilo mogoče ustvariti jasne slike o sovjetski deželi.

Gostoljubnosti Akademije znanosti se moram zavladati, da sem se lahko seznanil z novo Rusijo v srečnem času, po zmagovito končani vojni. Vse, kar sem videl v Rusiji, me je navdalo z novim zanosom in novo vero v njeno življenjsko filozofijo, o kateri bom govoril svojim rojakom.«

Akademija znanosti ZSSR je največja, nikakor pa ne edina organizacija, ki zbira okrog sebe sovjetske znanstvenike. Velike republiške akademije so bile ustanovljene v Ukrajini, Beli Rusiji, Gruziji in drugih vzhodnih republikah, vključenih v Sovjetsko zvezo.

Zdaj delajo Akademija znanosti ZSSR ter vse republiške akademije in nešteti znanstveno-raziskovalni inštituti in laboratoriji naše dežele za izpolnitev veličastnih in težkih nalog, ki jih je posta-

vila prednje nova povojna petletka. Sovjetski znanstveniki bodo s pomočjo vlade in ljudstva nedvomno znali ne samo dohiteti, marveč tudi v najkrajšem času prehiteti pridobitve znanosti za mejami Sovjetske zveze.

Nekoga težkega dne, ko je nemška vojska prodirala v globino sovjetske dežele, je sprejemal letalski general Rdeče armade od nekega pilota nenavaden raport:

»Raportiram... jaz, Kukarkin, da sem pravkar odkril nov komet...«

Boris Kukarkin je mlad mož, ki je zrasel v sovjetski dobi.

Ze v šolskih klopek se je odlikoval kot neutrudljiv raziskovalec zvezdnega neba: ko mu je bilo 22 let, je dobil visoko stopnjo kandidata fizično-matematičnih ved, ne da bi mu bilo treba braniti disertacijo.

Med vojno je postal pilot, pilotiral je težki bombnik. V prostem času je pisal doktorsko disertacijo o sestavi Rimske ceste.

Zdaj se je Boris Kukarkin zopet vrnil v moskovski observatorij. Tam je namestnik ravnatelja astronomskega inštituta, član vseveznega astronomskega sveta, sekretar komisije za premičnice. Pravkar je bilo dotiskano njegovo dvestoto znanstveno delo.

Ne da bi želeli, da bi v bodoče kar koli stopilo na pot največjim težnjam za vrhunec znanja, se sovjetski ljudje v polni meri strinjajo z mnenjem predsednika Akademije znanosti ZSSR Sergeja Vavilova: Zdnj, ko je vojna končana in ko je armada demobilizirana, sovjetska znanost ne more misliti na demobilizacijo.

DRUGI DAN BALKANIJADE V VAJAH NA ORODJU

Popoldanskemu tekmovanju je prisostovalo deset tisoč gledalcev

Ljubljana, 6. septembra.

Danes se je na letnem telovadišču v Tivoliju nadaljevalo balkansko prvenstvo v vajah na orodju. Nastopile so vse reprezentance ter dva albanska telovadca v poljubnih skokih preko konja. Moške reprezentance so nastopile dopoldne v poljubnih preskokih preko konja (vzdolž) in v obveznih vajah na drogu, ženske reprezentance pa v obveznih vajah na dvovišinski bradlji.

Dopoldansko tekmovanje je poteklo v najlepšem redu. Vse vrste so se pri orodjih hitro vrstile tako, da je bilo tekmovanje končano že pred 12. uro.

Sedaj pa nekaj besed o tekmovalcih in tekmovalkah!

Naši tekmovalci in tekmovalka so že včeraj dopoldne in popoldne pokazali, da se bodo z Madžari resno borili za prvo mesto.

Tudi danes dopoldne so izvajali obvezne vaje na drogu odlično. Posebno so se izkazali Kujundžić, Grilc in Jelić Drago, ki so dosegli zelo visoke ocene. Tudi v poljubnih preskokih čez konja vzdolž so se odlično izkazali in dosegli zelo dobre ocene.

Prav tako pa so odlično skakali čez konja Bolgari, ki so dosegli v skupni oceni 8 tekmovalec najvišje število

lahkoto. Izredno lepo je izvedel vajo Potocki in enako kvalitetno tudi naš Grilc. Na krogih se je razvila zanimiva borba med našimi in madžarskimi tekmovalci. Zmagali so z eno točko razlike Madžari. Najboljši od Madžarov je bil Baranyai. Od Jugoslovanov pa Jelić in Grilc. Tudi Bolgar Luckanov ni mnogo zaostajal za njimi.

Na poljubnih vajah na krogih so se znova izkazale madžarske tekmovalka. Jugoslovanske so izvajale vaje elegantno, toda manjka jim rutine. Madžarke bi napravile še več točk, toda zaradi padcev pri seskokih so jim precej odbili.

V poljubnih preskokih preko konja pa so bile vrste Jugoslavije in Madžarske precej izenačene. Seveda je bila za-

radi tega ostra tekma za desetinke točk. Zmagale so zopet nekoliko boljše Madžarke. Albanke so nastopale samo v nekaj čez konja. Skakale so ekrcsko in raznoško. So še mlade tekmovalka, sicer nerutirane, toda talentirane. Rumunke so izvajale premete in sicer zelo lepo. Slabše so izvajale raznoške. Med Bolgarkami je najmlajša Cvetanka Dimova, ki je stara komaj 15 let in ne zaostaja prav nič za svojimi starejšimi tovarišicami. Najlepše vaje od žensk so bile raznoške Madžark v predkolebu in izvinki. Občinstvo je do zadnjega zasledovalo ostro borbo današnjega popoldneva in ob zaključku tekmovanja manifestiralo prijateljstvo in bratstvo do vseh nastopajočih držav.

Tehnični rezultati

Konj na šir z ročaji:

Od Albancev sta nastopala samo dva tekmovalec in nabrala 12,15 točk. Od Bolgarov je bil najboljši Luckanov, ki je dosegel 9,45 točk. Dober je bil tudi Sjerov z 9,25 točk. Vsa vrsta je dosegla 61,72 točk. Madžarska vrsta je tudi tu dosegla nekoliko več točk kot Jugoslavija. Najboljši je bil nji-

Rumunske tekmovalka so si nabrale 63,94 t. Najboljša je dosegla 8,47 t. — Tržaške tekmovalka so dosegle 38,03 t. Jugoslovanske telovadke so na krogih nekoliko bolj zaostajale za Madžarkami kot na drugih vajah. Dosegle so kot ekipa 71,91 t. Najboljša je bila Kobrova z 9,60 t.

Rezultati tekmovanja drugega dne

Moške vrste:

Prva Madžarska 682,17 t. Druga Jugoslavija 671,26 t. Tretja Bolgarija 615,62 t. Četrta Rumunija 487,66 t. Peti Trst 338,77 t. Šesta Albanija 26,28 t.

Ženske vrste:

Prva Madžarska 452,94 t. Druga Jugoslavija 436,82 t. Tretja Rumunija 398,24 t. Četrta Bolgarija 382,10 t. Peti Trst 329,56 t. Šesta Albanija 13,46 t.

Preostali rezultati z dne 5 septembra

Ze včeraj in danes dopoldne se je opazilo, da je v Ljubljani veliko zanimanje za telovadbo in sploh za Balkanijado. Ze pred 14 uro so se začeli na telovadišču zbirati prvi gledalci. Do 15. ure, ko se je pričel popoldanski del tekmovanja, se je zbralo na tribunah in stojiščih okoli 8000 gledalcev, ki so z velikim zanimanjem opazovali s filmskimi izvajane vaje moških reprezentanc na bradlji in ženskih reprezentanc na krogih in konju. Največje zanimanje pa so pokazali gledalci za parterno telovadbo, ki so jo izvajale istotako moške reprezentance.

V prostih vajah so bili doseženi naslednji rezultati: Jugoslavija 75,43 točk, Madžarska 75,13, Rumunija 47,30, Trst 44,29, Bolgarija 75,46 točk. Presenečili so Bolgari, ki so z izredno sigurnostjo izvajali obvezno prosto vajo in dosegli prvo mesto. Od vseh tekmovalec pa je najbolj ugajal Jugoslovan, ki je dosegel 9,80 točk, dočim je Madžar Patay dosegel »le« 9,73 točk.

Drugo orodje, na katerem se je tekmovalo danes popoldne, je bila bradlja. Vse vrste so od lani pokazale velik napredek. Jugoslovani so dosegli 76,60 točk, Madžari 77,30 točk, Bolgari 71,77 točk, Rumuni 66,59 točk. Tržani 31,69 točk. Najuspešnejši tekmovalec na bradlji je bil Jugoslovan Grilc, ki je dosegel 9,87 točk. Pri Jugoslovanih sta ugajala še Longyka in Kujundžić, ki sta dosegla 9,80 in 9,70 točk.

Ženske ekipe pa so pričele popoldan-

Bolgar Gabrovski drži stojo na drogu

Nedeljski program

Jutri v nedeljo se bo začelo tekmovanje ob 8. uri zjutraj med vsemi vrstami, a popoldne točno ob 14. na kar opozarjamo občinstvo. Tekmovale bodo najboljši tri vrste v vajah, v katerih so tekmovale ostale vrste dopoldne. Nato bo sledil ekshibicijski nastop najboljših telovadcev in telovadec v poljubnih vajah. Temu bo sledila: razglasitev zmagovalcev in razdelitev nagrad, Balkanijada se bo zaključila z govori zastopnikov vseh držav, snetjem zastav in z ugasnitvijo olimpijskega ognja. Opozorjamo občinstvo, da se po 14.30 uri ne bo pripustilo nikogar več na telovadišče.

Od Jugoslovanov sta bili najboljši

Gerbec Vida in Žutič-Kober Tanja, ki sta dosegli po 9,63 točk.

V obveznih vajah na krogih je zopet zmagala z majhnim naskokom madžarska reprezentanca, ki je dosegla skupno 75,20 točk, najbolje ocenjena pa je bila Sandor dr. Istvanne z 9,63 točkami. Naše tekmovalka so dosegle 73,44 točk, najboljša pa je bila Grbec Vida z 9,73 točkami. Bolgarska reprezentanca je zbrala 64,67 točk, rumunska 60,61 točk in tržaška 56,41 točk.

V celodnevem tekmovanju so dosegle moške ekipe naslednje rezultate:

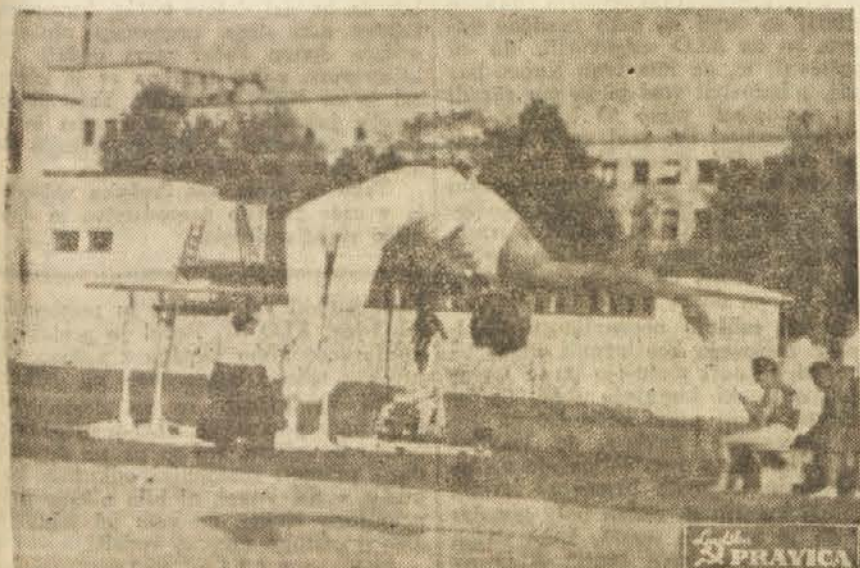
1. Madžarska 378,91 točk, 2. Jugoslavija 374,64 točk, 3. Bolgarija 346,68 t. Rumunija 269,97 točk in Trst 186,43 točk.

Ženske ekipe pa so se zvrstile takole:

1. Madžarska 300,79 točk, 2. Jugoslavija 290,65 točk, 3. Bolgarija 268,39 točk, Rumunija 265,70 točk, Trst 238,36 točk.

Tekmovanje se jutri, v soboto nadaljuje ob 8 uri dopoldne in 15. uri popoldne.

V nedeljo se zaključno tekmovanje ne bo začelo ob 15. uri kot je bilo to določeno, temveč ob 14. uri.

Jugoslovanski telovadec Longyka med premetom nazaj (prosta vaja)

točk. Vsi bolgarski tekmovalci so skakali z izredno lahkoto in veliko prožnostjo. Na drogu pa so precej zaostali za našo in madžarsko reprezentanco. Poznalo se jim je, da so premalo vezali obvezno vajo.

Omeniti moramo tudi madžarsko vrsto, ki na konju ni povsem zadovoljila, pač pa je z majhnim naskokom zmagala pred našo vrsto na drogu. Rumuni so bili boljši na drogu kot na konju, Tržani pa so presenečili v poljubnih preskokih preko konja vzdolž.

Ženske vrste pa so danes dopoldne tekmovale samo na dvovišinski bradlji. Najboljše so zopet bile Madžarke, pa tudi naše niso za njimi dosti zaostajale. Prav tako so izvedle obvezno vajo dobro Bolgarke, Rumunke in Tržanke, ki pa so imele precej emole. Na bradlji so bile najboljše Gerbec (Jugoslavija), Sarkany (Madžarska) in Ilijeva Dimitrička (Bolgarija).

Rezultati današnjega dopoldanskega tekmovanja:

Moški

Poljubni skoki preko konja vzdolž:

V tej disciplini so bili najboljši Bolgari, ki so dosegli skupno 74,49 točk, dočim so dosegli Madžari le 74,40 točk. Njim sledijo Jugoslovani s 73,30 točke in Albanci (2 tekmovalec) s 14,10 točke. Najvišjo oceno sta dobila Peteki (Madžarska) in Jelić Ivan (Jugoslavija), oba po 9,87 točk. Prav tako odlični skok je imel Bolgar Gabrovski z oceno 9,83 točke.

Obvezne vaje na drogu:

Drugo orodje, na katerem so tekmovali dopoldne, je bil drog. V skupni oceni so zmagali z razliko 0,45 točke pred Jugoslovani Madžari, ki so dosegli 76,71 točke. Naši so prejeli skupno oceno 76,26 točke, najboljši pa je bil Ilija Kujundžić z 9,87 točk. Izmed Madžarov je bil najbolje ocenjen Baranyai László z 9,80 točke, izmed Bolgarov Gabrovski z 9,30 točke, izmed Rumunov Botez z 9,03 točke in izmed Tržanov Jurman, ki je dosegel 7,50 točk.

Ženske

Obvezne vaje na dvovišinski bradlji:

Prvo mesto na bradlji so s 76 točkami zasedle odlične Madžarke pred Jugoslovankami s 67,35 točke, Rumunkami s 61,91 točke in Tržankami z 42,23 točke. V tej disciplini so odlično prevladovala Madžarke, ki so vse dosegle višjo oceno od 9. Za dobro izvedbo vaje je prejela najboljša Madžarka Sarkany letvanne 9,87 točke, najboljša Jugoslovanka Vida Gerbec pa 9,57 točke. S to disciplino je bilo dopoldansko tekmovanje končano.

Popoldanski del tekmovanja

Tekmovanje se je popoldne nadaljevalo ob lepem vremenu. Točno ob 15. uri so začele moške vrste tekmovati v poljubnih vajah na krogih in na konju z ročaji, ženske vrste pa v poljubnih vajah na krogih in v poljubnih preskokih preko konja. Gledalcev je bilo okoli 10.000, ki so navdušeno pozdravljali lepo izvedene vaje posameznikov.

Jugoslovani so nastopili kot prvi v poljubnih vajah na konju z ročaji. Opazilo se je, da jih je spremljala emola. Favorit Vadnov je dosegel slabšo oceno kot navadno.

Madžarski tekmovalci so ponovno izvedli svoje vaje na konju z največjo

hov državni prvak Petaki z 9,83 točk. Za njim niso mnogo zaostajali Toth in Fekete ter Kemeny, ki so vsi dosegli preko 9 točk. Madžarska vrsta je dosegla skupno 75,62 točk. Rumunska vrsta je dosegla 52,65 točk. Tržaška vrsta, kjer tekmuje samo 7 tekmovalec ima 38,56 točk. Jugoslovanska vrsta je dosegla 71,37 točk. Najboljši je bil Grilc Konrad z 9,73 točk, ki je izvajal najbolj originalne vaje. Za njim je bil Janež Karel z 9,65 točk.

Poljubne vaje na krogih: Bolgarska vrsta je dosegla 62,93 točk. Tudi tu je bil najboljši Luskanov. Madžarska ekipa je dosegla 76,53 točk. Največ točk je dosegel Kemeny 8,87 točk. Za njim je bil Barnyai 9,70 točk. Rumunska ekipa je dosegla 58,54 točk. Najboljši Dragić je dosegel 9,50 točk. Telovadci Trsta so dosegli 37,21 točk. Pred vsemi je njihov Strgar z 9,17 t. Jugoslovanska ekipa je dosegla eno točko manj od Madžarov in sicer 75,55 točk. Najboljši je bil Jelić Drago z 9,75 točk. Grilc 9,65 točk je izvajal vaje najbolj elegantno, toda imel je premalo moči in slabe kolebe. Kujundžić je žel aplavz s svojim prometom nazaj in raznoško s celim obratom.

Ženske vrste:

Preskok čez konja (poljubne vaje). Bolgarska vrsta je dosegla 61,72 točk. Madžarska vrsta je dosegla 64,10 točk. Ilijeva Dimitrička je dosegla 9,10 točk. Njen premet je bil zelo prožen, doskok pa zelo dober. Madžarke so bile tudi tu zmagovalke s 77,96 t. Weickingerjeva je dosegla 9,90 t. Madžarke so izvajale nekoliko težje vrstine od naših. Rumunska vrsta je dosegla 68,60 t. Kerekeševa je bila najboljša z 9,70 t. Tržaška vrsta je dosegla 53,17 t. Jugoslovanska vrsta je dosegla 74,23 t.

Najboljši sta bili Gerbecva in Kober-Zutič-Tanja, obe z 9,70 t.

Vaje na krogih — poljubno:

Bolgarska vrsta je dosegla 48,42 t. Njeni najboljši tekmovalki sta dosegli 8,43 t. Madžarke so bile prve z 72,97 t. Tu je bila najboljša Weickingerjeva z 9,97 t. Madžarke so imele zelo močne guge, težke vaje, ki so jih izvajale z eleganco, s katero so žele splošen aplavz.

Bolgarica Stojkova Stojka je bila med najboljšimi na gredi

Dobri hitrostni rezultati na konjskih dirkah v Ljutomeru

Preteklo nedeljo se je vršil v Ljutomeru jugoslovanski kasaški derby miting. Privedite so se udeležilo okrog 4000 ljudi, ki so napeto sledili borbam najboljših jugoslovanskih kasačev. Državni prvak ze letošnje leto je postal Vukmirović Aca s konjem Felza, ki je prevozil 3300 metrov v času 1,39,5 min. Lep uspeh je tudi dosegel v dvoprežni dirki Frano Filipič s konjema Slava-Krizantema. Na 2920 metriki progi je zmagal v času 1,44 in se s tem močno približal jugoslovanskemu rekordu. Rezultati celotne prireditve so naslednji:

I. Dirka Maribor — enoprežna vožnja za dveletne jugoslovanske konje: 1. Finduca, Cimerman Frano, čas 1,56; 2. Ljuba, Stuhce Anton, čas 1,56.

II. Dirka živnoorejske zadruge Križevci, 1600 metrov (t. heat): 1. Bojko, Polo Drago, čas 1,39, 5; 2. Slava, Filipič Frano, čas 1,35,5.

III. Dirka Krško polje, 2000 metrov: 1. Pali Udri, Novak Frano, čas 1,45; 2. Prijatelj, Slaviš Ludvik, čas 1,43.

IV. Dirka živnoorejska zadruga Križevci

(2. heat): 1. Bojko, Polo Drago, čas 1,39; 2. Slava, Filipič Frano, čas 1,35.

Končna kvalifikacija: 1. Bojko (Palo), 2. Olko (Križanec), 3. Slava (Filipič).

V. Dirka Jugoslovanski kasaški derby, 3300 metrov: 1. Felza, Vukmirović Aca, čas 1,39,5; 2. Fant od fare, Hafner Drago, 1,39,7.

VI. Dirka centrale kasaških udruženj FLRJ, 2000 metrov: 1. Krizantema, Pečnik Frano, čas 1,39,5; 2. Lelja, Vavpotič Jakob, čas 1,44,5.

VII. Dirka Prekmurja, galopska dirka 1800 metrov: 1. Lila, Stanjko Viljem, čas 1,16; 2. Juni, Omerž Ladislav, 1,17,5.

VIII. Dirka zadruga za vrezje žrebet Cven, dvoprežna, proga 2800 metrov: 1. Slava-Krizantema, Filipič Frano, čas 1,44; 2. Prijatelj-Prim Pilot, Slaviš Ludvik, čas 1,54. S. J.

Pred vsearmadnim prvenstvom v košarki in odbojki

Ljubljana, 6. septembra. V torek 9. IX. se bo na igrišču v Tivoliju začelo vsearmadno tekmovanje v košarki in odbojki. Ne samo v Ljubljani, temveč po vsej Jugoslaviji se zanimajo za izid tega tekmovanja, saj se vojaške ekipe srečujejo v prijateljskih tekmah z ekipami fizikturnih društev po vsej Jugoslaviji. V Ljubljano se že pripelje številne ekipe, ki bodo zastopale posamezne garnizone. V Ljubljani bo to tekmovanje eno največjih te vrste po osvojitvi in bo brez dvoma prispevalo k dvigu obeh lepih iger posebno košarke.

Ker so od lanskega prvenstva nekatere ekipe zelo napredovale, se pričakuje ostre borbe in seveda iznenadenja. Plasman lanskega prvenstva v odbojki ob priliki vsearmadnega zleta v Beogradu je bil naslednji: 1. KNOJ, 2. Zagreb, 3. Zrakoplovstvo, 4. Beograd, 5. Ljubljana itd., a v košarki: 1. KNOJ, 2. Niš, 3. Zagreb, 4. Beograd, 5. Ljubljana itd.

Pred tekmovanjem bo svečano otvoritev z defilejem reprezentanc dne 9. t. m. ob 15. uri na telovadišču v Tivoliju. Nato bodo

v sredo in petek na telovadišču v Tivoliju tekme v odbojki in košarki z začetkom ob 7. uri zjutraj in 15. uri popoldne, a v četrtek samo ob 15. uri. Na telovadišču Tabor bodo začele tekme v sredo ob 20. uri, v petek ob 20. uri, a v četrtek ob 7. uri zjutraj. Finalno tekmovanje bo v nedeljo 14. IX. v Tivoliju, z začetkom ob 7.30 dopoldne in 15. uri popoldne.

Fizikturni dan v Št. Petru na Krasu

Mladina je 31. avgusta praznovala fizikturni dan. Mladinci, mladinke in pionirji so v popoldanskih urah ob lepem vremenu in v prisotnosti mnogostvilnih gledalcev tekmovali v metu diska, kopja in bombe; tekih, skoku in odbojki. Rezultati so naslednji:

Tek na 100 m: Rozani Rikorda 15,2. Tek na 60 m: mladinke: Kigota Vida in Debevec Mivija v 9 sek. Tek na 60 m: pionirji: Zloga Cizo v 9,1. Tek na 200 m: Planišek Remigij v 5 mit.

Met kopja: Sestir Peter 34,95 m. Met diska: Mozetič Janko 32,20 m. Met bombe: Sestir Peter 44,75 m. Skok v višino: Klobučar Janko 1,40 m. Skok v daljavo: Čančula Anton 4,90 m. V odbojki je FD Št. Peter premagal Garnizon JA z rezultatom 2:1.

S čistim dobičkom te prireditve si bo mladina nabavila fizikturni material.

Rezultati v tekih ne odgovarjajo sposobnostim tekmovalec zaradi slabega terena.

K. L.

Kratke vesti

Praga, 2. septembra.

Na lathkoatletskem tekmovanju Praga-Varšava, ki je bilo v nedeljo v Varšavi, je Praga porazila Varšavo s 66,5:54,5 točkami. Ker je med tekmovanjem padel dež, niso bili doseženi dobri rezultati.

Na igrišču »Sparta« bo danes v sredo 8. sept. prvo povojno nogometno srečanje z Madžarsko. Srečali se bosta praška »Sparta« in »Ujpest« iz Budimpešte.

V nedeljo je bila v Pragi na stadionu »Sparta« pred skoraj 60.000 gledalci mednarodna nogometna tekma med Poljsko in Českoslovaško. Zmagala je Českoslovaška z rezultatom 6:3 (1:3).

Pomen poslovne republiške zveze za krepitev našega nabavno prodajnega združništva

Republiška poslovna zveza, ki je bila v sredo ustanovljena v Ljubljani, je osrednji organ nabavno-prodajnega združništva v Sloveniji in povezuje preko okrajnih poslovnih zvez vse naše naprave in potrošniške zadrage. Po reorganizaciji in po razjasnitvi pojmov in nalog našega nabavno prodajnega združništva je tak organ prepotreben in bo v veliko pomoč njegovemu razvoju in nadaljnji krepitvi.

Reorganizacija je šla od spodaj navzgor. Mnoge naprave so bile preširoke in zato okorne — niso bile sposobne pravilno izvrševati svojih nalog. Omejevale so se na razdeljevanje racionalnega blaga in predvsem zanemarjale odnake kmetijskih proizvodov. Decentralizacija naprave je imela takoj vpliv na odpravo takih napak. Z osamosvojitvijo prejšnjih poslovalnic so nastale nove naprave, ki zajemajo manjši teren in so zato bolj sposobne za svoje naloge, zajele pa so tudi mnogo novih članov. Tako je bilo potrebno ustanoviti okrajne poslovne zveze, saj je v posameznih okrajih vključenih v naprave 60%, pa tudi do 90% prebivalstva. Prav gotovo ima zato nabavno prodajno združništvo velik vpliv na aktivizacijo kmečkega prebivalstva pri izvajanju njihovih planskih nalog. Pravilno politično in gospodarsko usmeritvi zadrage pa je naloga okrajnih in prav posebej se republiške poslovne zveze.

Vrsta napak in pomanjklivosti se ovira ravno pot, ki jo ima zahtevano nabavno prodajno združništvo. Ponekod preprečuje decentralizacijo posamezni spekulanti ali premalo poučeni ljudje, nekateri zadrage se ne morejo izkoptati iz starega profitorskega duha, marsikje jim je najbolj po volji lažno poslovanje in mislijo, da so opravili, ko so razdelili racionalno blago. Nabavno-prodajna zadruga pa je široka ljudska organizacija, ki mora dati mesta ustvarjalni iniciativi in mora preiti v ofenzivo za uresničevanje petletnega plana. Na podeželju se to pravi vključiti v zadrage široke sloje prebivalstva in zajeti njihove pridelke.

V 3. členu pravil republiške poslovne zveze so njene naloge, med katerimi je tudi, da zveza »pomaga državi pri odkupu obveznih presežkov kmetijskih pridelkov in organizira preko okrajnih poslovnih zvez oziroma krajevnih zadrug odkup prosejnih presežkov kmetijskih pridelkov.« Zadrage sodelujejo mnogokje pri odkupu le formalno, brez zadostne poglavitne in opravljajo svoj posel kot staro trgovo podjetje. Ne zavedajo se pravega pomena odkupa in so pustile v nemar sklepanje pogodb za proste presežke. Odkup krompirja in sadja, ki sledi odkupu žita, bo temeljita preizkušnja za poslovne zveze, ki bodo morale v svojih napravah odpraviti dosedanje napake pri odkupih. Možno bo spoznati, kaj šepa v omrežju naših naprav, kje upravni odbori in poslovodje niso kos svojim nalogam ali kje celo namerno škodujejo. Prav to, da je v nabavno-prodajne zadrage vključeno že lepo število kmečkega prebivalstva in da se to šte-

vilo še večja, bi moralo biti porok, da pri organizaciji odkupov kmetijskih pridelkov ne bo posebnih težav. Najbolj pa je pri odkupih potrebna tesna povezava zadrug z ljudskimi odbori in političnimi organizacijami. Zadržniki in zlasti zadržni odborniki se morajo lotiti nalog v zvezi z odkupi kot aktivisti, ki znajo preceniti položaj na vasi. V vrstah zadrug se je treba boriti, da pride do izraza tisti zdrav delovni element, ki je v vrstah malih in srednjih kmetov pripomožel do dosedanjih uspehov v odkupih.

Jasno je, skoraj povsod imajo zadrage težave zaradi pomanjkanja sposobnih kadrov. V tem tiči vzrok za mnoge napake. Zato bodo pri reševanju tega vprašanja zadolžene poslovne zveze in je naloga republiške poslovne zveze nuditi zadržugam polno organizacijsko poslovno pomoč. Že na ustanovnem obnem zboru se je republiška poslovna zveza obvezala, da bo prirejala različne tečaje in že letos usposobila 40 knjigovodij. Predvsem je potrebno vzgajati zadržne funkcionarje v naprednem političnem duhu. Nove funkcionarje in nova vodstva zadržug pa je mogoče odkriti z razširjenjem in vključevanjem novih članov, s pritegnitvijo mladine in žene.

Važna naloga republiške poslovne zveze je, da poleg plana odkupa pomaga okrajnim zvezam pri sestavljanju plana potreb industrijskih izdelkov. S tem bo možno doseči čim popolnejšo in pravilno oskrbo potrošnikov preko posameznih krajevnih zadrug. Odprava nezdravih odnosov med zadržugami in državnim sektorjem je oblastveno zagotovljena. Enakopravnost, katere osnova je zdravo tekmovanje, daje prav tako zadržugam kot državnim trgovinam, odprte roke glede nabave blaga. Kjer bi se še ponavljale napake in bi bile zadrage zastavljene, je dolžnost poslovne zveze, da odpravi nepravilnosti.

Nadalje bo republiška poslovna zveza reševala vprašanja glede kreditov svojih članic-zadrug, njihovih poslovnih prostorov, skladišč, prometnih sredstev itd. In posebno pozornost bo posvetila evidenci in statistiki, da bo tako možen pregled nad vsem delom, pregled, če se izvršujejo vse naloge v skladu s splošnim državnim gospodarskim planom.

Kot je potrebno za čim boljši razmah združništva vzpostaviti v njih popolno demokratičnost, tako je na demokratičnih osnovah zgrajen tudi njihov najvišji organ — republiška poslovna zveza. V upravnem odboru zveze so zastopani vsi predeli Slovenije in so izvoljeni na rednem letnem zboru vseh članic. Upravni odbor pa izvoli iz svoje srede za neposredno vodstvo in izvrševanje sklepov poseben izvršni odbor, katerega delokrog predpiše upravni odbor. Prav tako lahko tudi nadzorni odbor za neposredno in stalno kontrolo dela ter poslovanja izbere ožji odbor treh članov. Letnemu zboru, ki je najvišji organ zveze, pa prisostvujejo delegati vzevnih članic in sicer tako, da pride na 5000 članov en delegat, od 5 do 15 tisoč dva delegata, nad 15 tisoč pa trije delegati.

V stalnih tečajih vzgaja tovarna avtomobilov na Teznem nov kader

Ena najvažnejših postavk, ki jih predvideva petletni plan, je izgradnja novih kadrov. Tovarna avtomobilov na Teznem je glede na povečano proizvodnjo posvetila temu vprašanju vso pažnjo. Da bo mogoče izvesti vse naloge planskega dela in serijsko izdelovati avtomobile, je potreben kader strokovnjakov. V ta namen je tovarna priredila razne tečaje, v katerih premajajo delavci osnovno znanje, ki jim je potrebno za bodoče naloge na novih delovnih mestih.

Tečajji so razdeljeni po kvalifikaciji delavcev. V najnižjem tečaju so zajeti novinci. Tu jim je dana možnost, da se posvetijo poklicu, ki jim po znanju in sposobnosti najbolj odgovarja. V treh mesecih prejmejo osnovno znanje v matematiki, geometriji, strojslovju, nauku o merilih, čitanju risb in socialnih vedah. Poleg teoretičnega pouka delajo 6 ur praktično pri strojih pod vodstvom stalnih mojstrov — nadzorovalcev. Pouk se vrši dnevno po dve uri v snažnih in svetlih prostorih barake na tovarniškem ozemlju. Tečajniki pazljivo sledijo pouku. Predavajo jim strokovnjaki iz tovarne. Da lažje dojemajo snov, so izdelali primerna skripta. Sedaj uvajajo razlago učne snovi s pomočjo skioptičnih slik. S tem bo odpadlo nepotrebno risanje raznih delov stroja na tablo.

Za pravilno usmerjanje poklica skrbi tov. dr. Marija Pungercič. V kabinetu poleg učilnice ima razporejene kupe aktov in listin, s katerimi preizkuša novince z različnimi nalogami in vsakega posameznika psihološko pretehta in preceni njegovo sposobnost. Ko smo tovarišici v pogovoru omenili način preizkušnje novincev, nam je z nasmehom pojasnila:

»Za pravilno usmerjanje ljudi v poklic, ki jim bo najbolj odgovarjal, je potrebno, da do potankosti poznamo vsakega posameznika, njegovo duševno in fizično sposobnost. Najprej preizkusimo, kako je z vidom. Delavec, ki je zaposlen pri izdelavi preciznih delov, potrebuje dober vid. Nato mu z risbami predočimo simetrije raznih likov, ki jih zatem skuša po spominu narisati. Tako vidimo, kako je z njegovim spominom. Pri zobčastih kolesih pustimo na risbi odprta mesta za smer

puščice, v katero se kolo vrti. Kdor si pravilno predstavi praktično vrtenje več koles, bo pravilno označil smer puščice na gonilnem in vmesnem kolesu. S praznimi vmesnimi prostori v tekstu novinec dokaže svojo bistroumnost. S temi pripomočki nam je uspelo, da pravilno usmerjamo ljudi in jih uvajamo v poklice, za katere pred tem niso kazali posebnega zanimanja.«

Poleg tega je v tovarni tečaj za priučene strugarje, rezkarje, brusilce, načrtovalce, preizkuševalce materiala in tečaj za precizno kontrolo. Učni načrt vsebuje matematiko in geometrijo, strojne elemente, mehanično tehnologijo, nauk o orodnih strojih in orodju, tehnično risanje in tolerance, nauk o motorjih z notranjim izgorevanjem, nauk o metalurgiji, ekonomsko geografijo in osnove planiranja, slovenščino in zgodovino z NOB. V tečaju kontrolorjev se tečajniki seznanjajo z matematiko in opisno geometrijo, praktičnim merjenjem in čitanjem načrtov. V celoti je doslej položilo izpit v tečaju za novince 100 tečajnikov, nadalje 28 kontrolorjev, 7 načrtovalcev, 12 preizkuševalcev materiala in pomočniški izpit 28 tovarišev. Tečajniki so pokazali povprečno zelo dober uspeh in jih je izdelalo 94%.

Za ta mesec je predviden tečaj za predelavce, ki bo trajal tri mesece. Poleg praktičnega dela bo obsegal matematiko, geometrijo, mehansko tehnologijo, zgodovino in zakonodajo, mehaniko, strojne elemente, nauk o orodnih strojih in orodju, tehnično risanje, administracijo in planiranje ter petletni načrt, ki ga bo do podrobnosti preštudiral vsak delavec. S. J.

Nova vrsta lončene peči, iznajdba novosadskega inženirja, Ing. Milana Jeremić je konstruiral novo vrsto sobne peči, ki se je izkazala zelo ekonomična. Peč je treba naložiti le enkrat za 10 ur ogrevanja. Prihodnji dan ni treba zakuriti, ker se ohrani žerjavca od prejšnjega dne. Kuriti je mogoče z vsemi vrstami premoga in drv, tudi z najslabšim lignitom. Novo peč bodo uvedli v vsaj Vojvodini, pozneje se pa bo verjetno razširila tudi v drugih ljudskih republikah.

ODKUP KMETIJSKIH PRIDELKOV — SODELOVANJE KMETA PRI GRADITVI DRŽAVE Naproze okraja Gor. Radgona uspešno pomagajo pri kontrahaži krompirja

Kakor hitro je okrajni ljudski odbor razbil plan predvidene kontrahaže krompirja na KLO in preko poslovne zveze na naprave, so se te takoj lotile dela. Pri tem nudijo naprozam vso pomoč oblastni in politični forumi kraja in okraja.

Naproza Apače je pomoč oblastnih in političnih forumov odklonila iz razloga »češ, da je to njeno delo in da bo to akcijo sama 100% pred potekom roka izvedla«. Ta naproza, ki obsega sedem KLO, je do 3. IX. sklenila 244 pogodb ali 47,5% količine. Kontrahaža se lepo razvija. Aktivisti naproze trdijo, da bodo presežki nad 100% predvidene količine.

Naproza sv. Ana je do 3. IX. sklenila 139 pogodb, t. j. 23% od predvidene količine. Ta naproza se je tesno povezala z oblastnimi in političnimi forumi posameznih KLO. Zelo aktivna se je po-

kazala pri tej akciji poslovodkinja poslovne Lokovec, Izdatno pomoč so nudili KLO, OF in mladinski aktiv. V KLO Trata so dosegli 80% Tudi ostale naproze v okraju so pravilno razumele pomen kontrahaže.

Le naproza Sv. Anton je vzela kontrahažo krompirja preveč površno in raznesla govorice »češ, krompirja ni, suša in črvi so ga uničili«. Posledice tega so, da je naproza sklepala pogodbe po smešnih 10 kg količine. N. pr. kmet, ki ima obvezne oddaje 1200, je kontrahirala le 20 kg. Že pri odkupu žita se je ta vas najslabše izkazala v vsem okraju.

Da so govorice o suši, črvih, miših itd. le špekulacija, nam je dokaz Kmetoza Apače, kjer so pridelali na 1 ha 18 q dobrega krompirja. Po mnenju predsednika bodo svojo obvezo prekoračili, čeprav so kontrahirali prav takšno količino, kot imajo obvezne oddaje.

NEPRAVILNI ODNOSI NEKATERIH KRAJEVNIH ODBOROV DO OBVEZNIH ODKUPOV KMETIJSKIH PROIZVODOV

Na terenu slišimo večkrat nepovoljno kritiko o delu krajevnih odborov, zlasti pri določevanju obveznih oddaj za posameznike. Res je, da so najbolj glasni tisti, ki bi se radi odtegnili od izvrševanja svojih dolžnosti do ljudske skupnosti in jim je tudi najpravičnejša odmera dajatev vzrok za slabo voljo, čisto pa je kritika kmetov tudi upravičena.

Izkušnje so pokazale, da zlasti naš mali kmet vestno oddaja predpisane količine svojih pridelkov v zavesti, da s tem prispeva k izpolnjevanju našega petletnega plana, ki bo tudi njemu zagotovil boljšo bodočnost. Nekateri funkcionarji naših KLO-jev na vasi izkoriščajo to visoko zavest naših ljudi na ta način, da delajo razreze obveznih oddaj na škodo malih kmetov. Tako je pri odkupu sena KLO Sv. Lovrenca pri Prebuldu zadolžil 68-letnega čevljarja Jožeta Gorška za oddajo 150 kg sena. Goršek ima samo nekaj arov zemljišča s hišo na hribovitem terenu. Seno, katerega pridelal na tem prostoru, ne zadostuje niti za prehrano njegove koze, ki je obenem edina domača žival, temveč ga mora vsako leto še dokupiti.

Isti KLO je zadolžil v sosednji vasi kmete, ki imajo 14 do 16 ha zemlje, samo z 200 kg obvezne oddaje, čeprav bi ti lahko dali petkrat več kot čevljar Goršek (n. pr. Ivan Kupec). Na vpra-

šanje okrajnega funkcionarja, kakšen kriterij so vzeli za tako različne odmere, so na KLO odgovorili, da so upoštevali to, da ima Ivan Kupec par konj, s katerimi vozi in so mu zaradi tega predpisali samo 50 kg več kot Jožetu Goršku. Pri vsaj svoji uvidenosti do večjih posestnikov in v svojim mačehovskim postopanjem napram malemu kmetu, pa niso hoteli upoštevati dejstva, da Kupec zasluži z uslužnostnimi voznjami s svojim parom konj lepe vsote, da lahko kupi seno, če bi mu ga doma zmanjkalo.

Zaradi takšnih nepravilnosti KLO-jev se znižujejo kontingenti oddaj tistim, ki s konji zaslužijo in se zvišujejo tistim, ki kupujejo seno, da bi preživeli svojo edino kozo. Ko pa gre za plačevanje davkov, so lastniki konj kljub temu spet sklicujoči na to, da morajo kupovati hrano za živino.

Naši kmetje se vedno bolj zavedajo, da je na njih samih, kako dolgo bodo pustili vodstvo svojih KLO-jev takšnim, ki ne zaslužijo njihovega zupanja.

Se en primer, ki kaže pomanjkanje čuta odgovornosti odborov naših KLO-jev, imamo v Sv. Pavlu pri Prebuldu.

V Celju je bila za okraj Celje-okolica konferenca, na kateri so razpravljali o obvezni oddaji mesa. Vab-

V mariborskem okraju so kontrahirali že 37% od predvidene količine krompirja

Okrajna odkupna komisija v Mariboru je doslej kontrahirala s posestniki ter krajevnimi Naprozami že 37% predvidene količine krompirja za odkup. Ponekod ovira gladek potek kontrahiranja počasno delovanje naproz, ki nimajo v redu svoje administracije. Pri kontrahiranju sta doslej dosegli najboljše rezultate vas Sv. Jurij ob Pesnici, kjer je kontrahirane 10% več kot je bilo predvideno in Selnica ob Dravi, kjer je doslej predvidena količina prekoračena za 15%. Kontrahiranje bo v mariborskem okraju predvidoma zaključeno z 10. oktobrom. (Tanjug)

Kmetje v Prešnici bodo oddali državi petkrat več krompirja kot jim ga predpisuje obvezna oddaja

V Prešnici (okraj Sežana) je bil pred kratkim množični sestanek zaradi odkupa krompirja. Kmetje so pravilno razumeli pomen odkupa in so takoj po sestanku prijavili svoje količine, ki jih nameravajo oddati. Mnogi so se posebno dobro izkazali in so lahko za zgled vsemu okraju. Tako je Stanko Poles obljubil, da bo dal državi 600 kg krompirja, čeprav sam nima predpisane obvezne oddaje. Anton Pečar mora oddati 134 kilogramov, poleg tega pa se je obvezal še za 160 kg krompirja. Tako so se kmetje prijavljali drug za drugim in je doslej prostovoljna oddaja narasla za 500% glede na obvezno oddajo.

Tako se revna vas Prešnica vključuje v naše plansko gospodarstvo in daje zgled mnogim drugim. L. S.

ljeno so bili vsi mesarji in zastopniki KLO-jev. KLO Sv. Pavel je poslal na konferenco Miho Lapanu z nalogo, da prenese sklepe konference na odbor.

Na konferenci so se dogovorili, kdaj bodo posamezni KLO-ji pripravili živino za odkup. Ko so pa po desetih dneh prispeli zastopniki odkupne komisije v Sv. Pavlu, ni bilo nikjer pripravljene živine. Še več: na KLO-ju niso o odkupu ničesar vedeli!

Kako se s takšnim malomarnim izvajanjem smernic ovira delo odkupnih komisij, je odveč govoriti. KLO Sv. Pavel naj v bodoče pooblasti za posejanje konferenc koga drugega, četudi ni tako ugleden kot Lapan — glavno, da bo imel malo več čuta odgovornosti. Pa tudi sam KLO naj bi se pozanimal, kaj je delal njihov pooblaščenec na okrajni konferenci. I. P.

KRATKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

V reškem pristanišču dvigajo veliko tovarno ladjo. Podjetje za dviganje potopljenih ladij je imelo doslej lepe uspehe. Med drugim je dvignilo ladje »Senje«, »Balčice« in »Srbine«, zdaj je pa dobilo nalogo, da dvigne še trgovsko ladjo za prevoz tropičnega sadja »Ramb III«. Potopljena je bila med vojno. Bila je povsem nova ter je napravila šele prvo vožnjo.

Začetek del za jesensko setev. V žitornih krajih se je začelo jesensko oranje. Tako je n. pr. strojno traktorska postaja v Subotici že začela orati. Zorati bo morala skupno 7000 katastrskih oralov zemlje.

Letošnja sadna letina v državi. Zgodnje vrste sadnega drevja so letos slabše obrodile kot lani. Precej slabo je obrodilo koščasto sadno drevje. Tudi slive niso letos tako dobro obrodile v Srbiji in Bosni kakor lani, kakovost sadja pa je večja. Pridelki jabolk je precej različen v posameznih pokrajinah. Zimske jabolke so obrodile srednje dobro v izrazito sadjarskih okoliših, kjer pridelajo največ dobrih zimskih jabolk. Hruške so dobro obrodile v vsej državi, zlasti v severni Bosni, Sumadiji in Zagorju. Pridelki grozdja bo približno za 20 do 30% manjši kakor lanski. Med južnim sadjem so najbolj obrodile olive, precej slabše pa smokve.

Šest rudarskih srednjih šol za izobrazbo rudarskih in topilniških tehnikov v državi bo v novem šolskem letu sprejelo 440 dijakov. Zvezni rudarski tehnikum je začasnó v Knjaževcu, dokler ne dobi novega poslopja v Zvečanu pri Kosovski Mitrovici. Ta šola ima rudarski in metalurški oddelek. Drugi rudarski tehnikum je republiška ustanova LR Srbije v Boru; ima rudarski, rudarsko strojni in metalurški oddelek. Rudarski tehnikum LR Hrvatske z rudarskim in rudarsko strojnimi oddelki je v Varaždinu. LR Bosna in Hercegovina ima svoj tehnikum v Tuzli; šola ima rudarski in kemično tehnološki oddelek. Rudarski in metalurški odsek v Ljubljani je v okviru srednje tehniške šole. Prav tako deluje v okviru srednje tehniške šole rudarski oddelek v Skoplju.

Delo na progi Nikšić—Titograd. Doslej je bila končana četrtna zemeljskih del. Druga izmena mladinskih delovnih brigad — 224 mladincev —, ki je delala od 24. junija do 20. avgusta, je prekopala 135.318 kub. metrov zemlje.

Še ena potniška ladja popravljena. Pred dnevi je bilo končano popravilo parnika »Kuparić« v kraljeviški ladjedelnici. Ladja je bila že izročena promet. To je druga večja ladja, ki je bila letos popravljena v tej ladjedelnici.

Kmetje iz 34 vasi prostovoljno regulirajo Južno Moravo. Pri regulaciji te reke, enem največjih sedanjih regulacijskih del, sodeluje številno ljudstvo iz Moravske doline. Zdjaj dela okrog 2.600 prostovoljnih delavcev.

Kmečko prebivalstvo za elektrifikacijo svojih vasi. V šestih vaseh v varaždinskem okraju so se kmetje takoj po osvoboditvi vpisali v zadrugo za elektrifikacijo ter vplačali 2.500.000 din delcev. Elektrifikacija njihovih vasi bi morala biti končana prihodnje leto, zaradi prostovoljnega dela ljudstva ter vsestranskega sodelovanja je pa bila končana že letos.

Nova žitna skladišča in sušilnice za koruzo na Hrvatskem. Letošnji bodo zgradili dve veliki sušilnice za koruzo, in sicer v Sisku in Osijeku. Zmogljivost teh sušilnic bo znašala 288 ton koruze na dan. Letos ni mogoče zgraditi še povsod, kjer jih potrebujejo, trajnih sušilnic, zato gradijočasne. Hkretti gradijo tri žitna skladišča, ki bodo prevzela po 100 vagonov žita in 41 skladišč, ki bodo imela prostota po 50 vagonov.

V državi je 11 srednjih gozdarskih šol. Med petletko se mora povečati število gozdarskih inženirjev na 120, gozdarskih tehnikov pa na 1960. Potrebni so tudi številni strokovnjaki z nižjo strokovno izobrazbo. V ta namen so bile ustanovljene številne šole, od najnižjih do najvišjih. V srednjih šolah traja pouk skupaj s prakso 5 leta in pol. V šolo sprejemajo dijake z malo maturo. Nižjih gozdarskih šol je 8. Pouk traja leto dni.

Skupina slovenskih pionirjev v počitniški koloniji v Bakru

Komunike češkoslovaške vlade o bivanju rumunske delegacije v Pragi

OBVESTILA SOLSTVO

Šolski okoliši ljubljanskih gimnazij

Pogodbi o kult. sodelovanju bosta sledili trgovinska pogodba in pogodba o medsebojni pomoči

Praga, 6. septembra. CTK poroča: V zvezi z bivanjem rumunske vladne delegacije v češkoslovaški in pogajanju s češkoslovaško vlado je bilo večeraj objavljeno uradno obvestilo, v katerem je rečeno:

V času od 3. do 5. septembra je bila v Pragi delegacija rumunske vlade pod vodstvom predsednika rumunske vlade dr. Petra Groze. V delegaciji so bili namestnik predsednika vlade in minister za zunanje zadeve George Tarescu, minister za informacije Octav Liveceanu in državni podsekretar predsedstva vlade Ema Bodnaras. Predstavniki rumunske vlade so obravnavali s predstavniki češkoslovaške vlade določeno število važnih vprašanj v zvezi z odnosi med obema državama. Ugotovljeno je bilo popolno soglasje mnenj glede vseh problemov, o katerih so razpravljali, soglasje, ki ustreza tradicionalnemu češkoslovaško-rumunskemu prijateljstvu, ki se je rodilo med narodi obeh držav v teku borbe za neodvisnost v prvi svetovni vojni, dokazalo svojo vrednost v urah težkih preizkušenj, skozi katere sta morali iti obe državi, ter predstavlja sedaj temelj solidarnosti interesov, ki je sedaj tesnejša kot kdaj koli prej. Razgovori, ki so

se vodili, so imeli za posledico sprejetje važnih sklepov: 1. 5. septembra je bila podpisana pogodba o kulturnem sodelovanju; 2. s trgovinsko pogodbo se bodo nudile na razpolago češkoslovaški, ki je imela po letošnji ušni primanjkljaj pri zvetvi, vse vrste poljedelskih proizvodov, zlasti 25.000 vagonov koruze, ki se bodo dobavili začenši od novembra t. l.; z isto pogodbo se bodo stavi Rumuniji na razpolago stroji in drug material, ki ji je potreben za njeno industrijsko obnovo; 3. v čim krajšem roku se bodo začela pogajanja zaradi sklenitve pogodbe o obsežnem gospodarskem sodelovanju med obema državama; 4. obe vladi sta proučili vprašanje bodočega režima plovbe na Donavi in sklenili, da bosta vodili isto politiko glede vprašanja zaščite pravic in interesov obrežnih držav; 5. obe vladi, ki zastajujeta politiko miru in mednarodnega sodelovanja, sta začeli proučevati možnost, da v bližnji bodočnosti skleneta pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči; 6. češkoslovaško poslaništvo v Bukarešti in rumunsko poslaništvo v Pragi sta bili povzdignjeni na stopnjo veleposlaništva.

sebnosti oddaje s posebnim programom, namenjenim poslušalcem obeh držav. Posebna mešana komisija 14 članov — po 7 iz vsake države — bo nadzirala izvajanje odredb pogodbe o kulturnem sodelovanju. Komisija se bo sestajala najmanj enkrat letno ali pa bo napovedovala seitanke po potrebi. Pogodbo sta podpisala rumunski minister za informacije Octav Liveceanu in češkoslovaški minister za zunanje zadeve Jan Masaryk. Slovesnemu podpisu pogodbe je prisostvovala vsa delegacija rumunske vlade s predsednikom vlade dr. Petrom Grozo na čelu, medtem ko so s češkoslovaške strani prisostvovali predsednik vlade Klement Gottwald, podpredsednik vlade Zdenek Fierlinger, češkoslovaški minister za prosveto Strasky in minister za informacije Vaclav Kopecki. Ob podpisovanju pogodbe je minister Liveceanu navedel številne prednosti in olajšave, ki jih predvideva pogodba, pri čemer je rekel, da bo pogodba v marsičem prispevala h krepitvi prijateljstva med Češkoslovaško in Rumunijo. Pogodba je sklenjena v novem duhu prave demokracije in svobode, ki nam kot svetloba prihaja z Vzhoda — je rekel minister Liveceanu. V enem izmed členov sklenjene pogodbe se obe visoki pogodbeni stranki obvezujeta, da se bosta borili proti ostankom fašizma in hitlerjevski ideologiji ter proti vsem poskusom oživitve fašizma in hitlerizma v kakršnikoli obliki. »Naša sveta dolžnost je, da to obveznost izpolnimo« — je rekel minister Liveceanu. Češkoslovaški minister za zunanje zadeve Jan Masaryk je pri podpisovanju pogodbe izjavil: »Podpisali smo pogodbo o kulturnem sodelovanju med Češkoslovaško in Rumunijo. Čim prej bomo podpisali tudi trgovinsko-gospodarsko pogodbo, upam pa tudi, da bo naša vlada vsakor storila vse, kar je v njeni moči, da bomo v kratkem podpisali tudi pogodbo o vzajemni pomoči. Rumunski in češkoslovaška vlada morata biti zelo srečni, da sta stopili po tej novi poti« — je rekel ob koncu minister Masaryk.

Slovesen podpis češkoslovaško-rumunske pogodbe o kulturnem sodelovanju

Praga, 6. septembra. CTK poroča: V ministru za zunanje zadeve je bila večeraj podpisana češkoslovaško-rumunska pogodba o kulturnem sodelovanju. Ta pogodba ima za cilj podpiranje in olajševanje sodelovanja na področju znanosti, prosvete, umetnosti, fizike, kulture, literature, tiska, kinematografije, turizma in radiofonije, kakor tudi sodelovanje med strokovnimi organizacijami.

Pogodba med drugim predvideva vzpostavljanje stolic na univerzah obeh držav zaradi študija jezika, literature, zgodovine itd., kar naj bi vse služilo

boljšemu medsebojnemu spoznavanju. Češkoslovaška in Rumunija bosta izmenjali večje skupine znanstvenih delavcev, profesorjev, učiteljev, novinarjev, študentov, umetnikov in drugih delavcev na kulturnem področju. Obe državi bosta podpirali organiziranje poletnih tečajev zaradi izpopolnjevanja znanja učiteljev, profesorjev in drugih predstavnikov raznih kulturnih organizacij. Predvidena je tudi vzajemna izmenjava knjig, časopisov, revij in drugih publikacij, kakor tudi vzdrževanje jezikovnih tečajev, prirejanje koncertov, razstav, gledaliških predstav itd. Preko češkoslovaškega in rumunskega radia se bodo prirejale po-

govoru na mitingu zahteval, da vlada podzame odločne ukrepe, ki naj preprečijo požigane žetve, in proti špekulantom z življenjskimi potrebščinami. Govorec o ekonomskih problemih, je Ainaph poudaril, da mora Francija skleniti trgovinske sporazume tudi z državami centralne in vzhodne Evrope, kakor tudi z ZSSR.

Resolucija politbiroja KP Francije Pariški delavci protestirajo proti druginji in zmanjšanju krušnih obrokov

Pariz, 6. sept. Dopisnik Tanjuga poroča: Na sestanku politbiroja Komunistične partije Francije, ki je bil pod predsedstvom general. sekretarja Mauricea Thoreza, je bila sprejeta resolucija, s katero se dajejo komunistični parlamentarni skupini nadaljnja pooblastila, da v skupščini tolažijo nezadovoljstvo množic zaradi vladne politike. Politbiro protestira proti sklepu Angloamerikancev, da se da prednost nemški proizvodnji jekla na škodo interesov Francije ter poudarja, da »pada odgovornost za tak položaj na tiste, ki so zavrgli zahteve zavezniških držav — kot so medzavezniška kontrola Porurja, brezplačne dobave nemškega premoga na račun reparacij in drugo, za kar se Komunistična partija Francije ne bo nikoli prenehala boriti.« Politbiro znova opozarja vse člane Partije na izredno važnost bodočih občinskih volitev, ki bodo 19. oktobra. Sprejetje nepravilnega volivnega zakona, katerega cilj je, da bi se velika

delavska središča oropala komunističnih občinskih uprav, da bi se dala prednost reakcionarnim koalicijam pred partijo delavskega razreda, kaže nujno potrebo široke mobilizacije vseh naprednih sil, da bi tako reakcija doživela poraz.« Ob koncu je politbiro sklenil, da se skladi za 12. in 13. september zasedanja centralnega komiteja Komunistične partije Francije.

Francija mora skleniti trgovin. pogodbe z državami centralne in vzhodne Evrope

Pariški delavci so na poziv Generalne konfederacije dela 5. t. m. prenehali z delom in priredili množični miting na Marsovem polju v protest zaradi vedno večje druginje in zmanjšanja krušnih obrokov. Za časa mitinga je bil prekinit ven promet. Generalni sekretar zveze sindikatov pariške pokrajine Ainaph je v svojem

govoru na mitingu zahteval, da vlada podzame odločne ukrepe, ki naj preprečijo požigane žetve, in proti špekulantom z življenjskimi potrebščinami. Govorec o ekonomskih problemih, je Ainaph poudaril, da mora Francija skleniti trgovinske sporazume tudi z državami centralne in vzhodne Evrope, kakor tudi z ZSSR.

V Angliji stavka že nad 60.000 rudarjev

London, 6. sept. Po poročilu Associated Pressa se je stavka britanskih rudarjev, ki traja že tri tedne, razširila na nove rudnike, tako da sedaj stavka več kot 60.000 rudarjev. Če bo stavka trajala dolgo časa, bo to povzročilo resno pomanjkanje goriva in se bo še bolj poslabšala gospodarska kriza v deželi. Sedaj stavkajo rudarji iz 54 rudnikov. Po izjavi generalnega sekretarja sindikatov rudarskih delavcev Hornerja je nevarnost, da se stavka razširi tudi na rudnike v kentsem premogovnem bazenu v jugovzhodni Angliji. Vremenska napoved za nedeljo, dne 7. septembra: Spremenljivo, po večini še jasno.

SPREJEM V VIŠJO PEDAGOGSKO SOLO V LJUBLJANI

V Višjo pedagoško solo v Ljubljani so kot redni slušatelji do sedaj sprejeti naslednji kandidati: Avgustin Vinko, Brate Lidija, Erjavec Antonija, Gosvenik Lojza, Habicht Antonija, Jagodič Jožef, Jerman Marica, Jovan Danica, Kavčič-Božovič Ranka, Kavčič-Turk Hermina, Klanjšek Karel, Kramar Milena, Lotrič Ivana, Marjetič Cita, Menih Martin, Možina Stane, Pečnik Zora, Pelan Zora, Pintar Avgusta, Sever Majda, Simonič Marija, Alfrej Marija, Štrukelj Alojz, Tatalovič Jovan, Tolšič Ivan, Vošnjak Cedomila, Vošnjak Vera, Vrtačnik Majda. Seznan sprejetih izrednih slušateljev in nadaljnji seznam rednih slušateljev bomo objavili v prihodnjih dneh. Rok za vlaganje prošnje za vpis v Višjo pedagoško solo je podaljšan do 20. t. m. in sicer za redne učitelje in osebke za učitelje v višjih in srednjih šolah ter redne in izredne slušatelje odseka za vzgojitelje v domovih in odseka za defektologijo. Vsi sprejeti slušatelji odseka za defektologijo bodo porazdeljeni kot hospitanti v domove in sole za posebno vzgojo. Odseka za vzgojo slepih v Ljubljani ne bo. Kandidati tega odseka naj kljub temu pošljejo svoje prošnje ministru za prosveto, ki jih bo vpisal kot izredne slušatelje na Višjo pedagoško solo v Beogradu. Vsem sprejetim izrednim in rednim slušateljem bomo poslali prijave za vpis. Predavanja se bodo pričela oktobra; točen datum bomo objavili naknadno. — Iz ministrstva za prosveto.

GOSPODARSKO SOLSTVO

Ministrstva za trgovino in preskrbo LRS na gospodarskih solah MTP t. j. na Ekonomskem tehniku (Srednji gospodarski soli). Dveletni in Enoletni gospodarski soli v Ljubljani, Ekonomskem tehniku (Srednji gospodarski soli). Dveletni in Enoletni gospodarski soli v Mariboru, Ekonomskem tehniku (Srednji gospodarski soli). Dveletni in Enoletni gospodarski soli v Celju, Ekonomskem tehniku (Srednji gospodarski soli). Enoletni gospodarski soli v Murski Soboti, Ekonomskem tehniku (Srednji gospodarski soli). Enoletni gospodarski soli v Novem mestu. Dveletni in Enoletni gospodarski soli v Kranju in Srednji soli za turizem in gostinstvo v Ljubljani, se prične redni pouk dne 15. septembra t. l. Vpisovanje na te sole traja do 10. septembra. — Iz pisarne MTP.

RAZPIS

Za sprejem učencev v dveletno solo za tehnično pomožno gostinsko osebje. Pismeno ali ustmeno vpisovanje v dveletno solo za tehnično pomožno gostinsko osebje je dnevno od 10-12 ure na ravnatelstvu srednje sole za turizem in gostinstvo, Ljubljana, Privoz 11. Vpisovalci se lahko učenci in učenke, ki so dopolnili 14. leto starosti in imajo osnovnošolsko vzgojo, ter v tehnično in duševno popolnoma sposobni za gostinski poklic, kar morajo dokazati z zdravniškimi spričevali. Solo traja 2 leti (po 7 mesecev pouka in 4 mesece prakse ter 1 mesec počitni na leto). Po končanem 2. letniku bo enoletna obvezna praksa v gostinskih obratih. Solo je vezana na internat s prehrano, ki je za vse učence brezplačen. Po končani soli in enoletni praksi dobijo učenci kvalifikacijo gostinskega pomočnika (natakarja-ice, kuharja-ice, vratarja-ice, sobarice itd.). — Iz pisarne MTP.

Vsa gostinska podjetja in obrate v območju MLO Ljubljana in Okrajnega LO Ljubljana-okolica pozivamo na vpisovanje v gospodarsko solo za vaje gostinskih podjetij, ki se bo vršilo v dneh 10., 11. in 12. septembra od 9-12 ure v šolskih prostorih Ljubljana, Privoz 11. Solo morajo dvakrat tedensko obvezno obiskovati vsi vpisani gostinske stroke. Tisti, ki se bodo vpisali v I. razred morajo prineseti s seboj listnato, napisano prošnjo, zadnje šolsko spričevalo in učno pogodbo. — Ravnatelstvo.

Drž. tehniška srednja sola v Ljubljani. Kandidate za sprejemni izpit v jesenskem roku opozarjamo na naslednje: Zbor kandidatov — tudi oproščeni — je 8. IX. ob pol 8. uri v šolski avli, pritličje. Ob tej priliki bodo objavljeni sklepi in navodila kandidatom. Od 8-12 pismeni izpit iz matematike in slovenščine — I. skupina. Od 14-18 pismeni izpit iz matematike in slovenščine — II. skupina. Dne 9. IX. ob 8. uri dalje ustni izpit iz slovenščine, matematike, fizike in kemije. Objava rezultatov dne 10. IX. ob 8. uri v šolski avli. Dijaki, ki niso predložili dokumentov (šolskih spričeval) morajo to storiti 8. IX. dopoldne od 8-10 ure v sobi št. 16. pritličje. K izpitu morajo kandidati prineseti s seboj papir in svinčnike. Vpisovanje dijakov v I. letnike bo dne 9. in 10. sept. od 9-11 ure dopoldne. Poleg dokumentov morajo dijaki položiti na blagajni din 400. — Ravnatelstvo.

Ustanovitev OF v Ravnem

(»Pisarna«, III. del: Nova Madžarska)

Madžarska oblast, oblast Krone Sv. Stefana se je krhala. Najbolj se je pokazalo pri Ravnecih, ki sicer spoštujejo vsako oblast, »katera je od bogov« v to madžarsko niso več verjeli. Vedeli so, da mora priti druga oblast. Vendar pa jih je pestil silen strah pred partizani, ako bi le ti prišli, seveda pred onimi partizani, ki bi prišli z gora Jugoslavije, ne pa ti njihovi »s sena«. Zakaj poleg Madžarov so tudi sami toliko neumnosti nakvasili o partizanih, da so zdaj lahko bili zaskrbljeni. Se vse večji strah pa je navdajal ljudje v ravenski vsemogočni pisarni, in jih je tudi lahko, Zakaj Ravenci so se koncept koncev lahko potolažili, da niso napravili nikomur nič zlega in jih zaradi tega nihče ne bo obešal. Povrhu pa so se Ravenci zdaj že nekako enačili s partizani samimi. Predvsem so jih Madžari že dokaj časa sem zmerjali s partizani, češ, vsak Slovenec je partizan. Ravenci so najprej ugovarjali, ko pa so Madžari le svojo gnali, so Ravenci samo zmignili z rameni: Če smo partizani, pa bodimo, in grenko so se nasmešili. Poleg tega pa so njihovi otroci bežali iz madžarske vojske, ali pa sploh k vojakom niso hoteli iti in so se rajši skrivali. Ljudje iz pisarne pa so imeli na sebi težke grehe. Res je sicer, da niso oni sami, s svojimi rokami pretepali Ravence, res je, da so se notarji medtem izmenjali in oni, ki so dali Ravence odpeljati v taborišča, ni bilo tu, toda res je spet, da so vsi ti ljudje razen Matjašca, ki se je že spreobrnil, na vso moč podpirali Madžare, da niso mirno gledali, ko so zandarji še dalje pretepali Ravence, da so nekateri od njih neprestano vohunili za onimi, ki so se odtegnili vojaški službi, in da so izmogavali na vso moč Ravence. Sicer pa se tudi Matjašec

bro zastrli, prižgali petrolejke. Miha se je razgledal in poleg znanih mu obrazov je videl v sobi tudi nekaj vojaško oblečenih in dobro oboroženih mladih ljudi, ki pa niso bili videti ne nemški ne madžarski vojaki. Tedaj se je nekdo nagnil k Mihi in mu zašepetal: »To so naši partizani!« Miha se je zganil, vzel pipo iz ust in nekaj čudnega ga je spreletelo po vsem telesu, zastrmel se je v mlade ljudi. »Tak, to so torej,« je dejal in kimal. O partizanih je zadnje čase mnogo slišal, zandarji so jih celo pri njem iskali. Takrat je trdil zandarjem, da partizani niso nori, da bi tu hodili. In ženo, ki se je že preplašila, je komaj še prepračil, da so partizani taki ljudje kakor njeni otroci in naj torej nikar ne moli svojih molitev proti njim. Žena se je udala in je rajši molila za mir, nazadnje pa se celo proti nemški in madžarski vojski. Ko je torej zdaj sedel med njimi, ga ni obšla niti senca kakega strahu ali negotovosti, pač pa se je počutil počaščenega bolj, kakor če bi ga posadili k samemu skofu pri obeh. »Zvezde imajo na kapah,« je pojasnil sosed Mihi in res je Miha zagledal na kapah rdeče peterokrake zvezde. Tedaj pa so se ti že dvigali in drug za drugim stiskali Mihi roko kar ga je ne samo docela razorožilo, temveč se mu je pri tem srce do ginjenosti raznežilo. »No,« je rekel vznemeno na glas, »torej taki ste? Naši ljudje, predvsem pa naše ženske imajo neznanjski strah pred vami! Le kaj bi se, babnica, bala, če pride tak mlad fant!« Ljudje v sobi so se zasmejali, nakar mu je Glavačev dejal: »Miha, ne klatite jih po ravenski! O velikih stvareh se bomo pogovorili. Ko bo konec vojne, pa bomo modrovali in tudi kako veselo povedali!« In res so koj nato začeli z raznimi govori. Govorili so partizani, pojasnjevali, zakaj so jih povabili sem in zakaj prav nje. Vojna bo vsak trenutek končana, to zdaj menda že tudi zanj Ravence vid,

kor v tej vojni. No, če se je kralj vsemu lepo izmaknil in se ta leta trpljenja lepo grel pri topli peči, da tako rečem, naj pa živi še naprej tam, kjer je. Gotovo nihče poštenih ne bo žaloval za njim. On sam pa najbrž tudi ima kake sorodnike ali kogar že, da ga bo vzdrževal, da mu ne bo pretrda predla in da bi se mi še zdaj morali brigati za njegovo krušno. — Bral sem nekot v Bibliji, da so Izraelcem vladali Sodniki, po svetu pa, kolikor vem, mnogo kje imajo republike in si vladajo po predsednikih. Gotovo ljubi bog ni vezal oblasti samo na kralje, temveč jo lahko podari, komur se mu zdi. Pravite dalje, da so se tudi vsi naši bivši politiki in prav tako vsi naši ministri pregrešili, nato pa pobegnili! No, bili niso bogve kaj prida. Prav je, da se ostro kaznujejo, ako se bodo seveda na naš poziv priglasili k sodbi, v kar pa dvomim. No, v tem pogledu bomo že lahko vozili naprej brez njih. Druga pa je stvar oblasti same. Slišim tu besedo ljudska oblast. Ljudje da si bodo sami vladali po svojih predstavnikih. Ne dvomim v to, da ljubi bog lahko tudi preprostem ljudstvu reče: Vsi so te prevarali, kralji in ministri pa si zato vladaj sam po pameti, nas pa pretepal. A drugod so celo ubijali, kakor slišim in počeli nastrašneča in najgrša grozodejstva in to, ko je šlo za pravične stvari! Če bi imeli oni prav, in če bi oblast bila dana res njihovim rokam, tedaj ljubi bog, na katerega so se tako sklicevali ves čas, ne bi dovolil, da bodo vsak trenutek do kraja poraženi in gotovo tudi najstrožje kaznovani! Če so torej kralji in stari politiki pobegnili, ti, ki so do zdaj imeli oblast po se izkazali za nepravične in tako torej ni več gospode, ki bi lahko še vladala, sveč pa brez oblasti ne more

(Nadaljevanje na 8. strani)

DNEVNE VESTI

MINISTRSTVO ZA DELO SPOROČA: Ponedeljek dne 8. septembra je običajni delovni dan! Prvi peštri večer Radia Ljubljana v novi sezoni bo v petek, 12. septembra ob pol 21. v Unioni. Spored izvajajo: solisti, ansambli, orkestri in godba na pihala Radia Ljubljana ter pevski zbor graf. mladine. Spored bo izredno pester in mora zadovoljiti vsa...

koga posetnika. Vstopnice od jutri dalje v knjižarni v Filharmoniji (kino Matiča). Učitelj-šoljarki 1. mariborskega oz. gimnazijskega tečaja vs na sestanek v torek 9. septembra ob 9. uri v Mariborskem učiteljskem domu. Zdravniško dežurno službo v Mariboru opravlja od sobote 6. IX. opoldne do ponedeljka 8. IX. do 8. ure zjutraj dr. France Toplak, Krekova ul. 8-11.

GLEDALIŠČE GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Opera Nedelja, 7. septembra ob 20: Puccini: »Madama Butterfly«. Izven. V korist sindikalne podružnice SNG. Giacomo Puccini: »Madama Butterfly«. Opera v treh delih. Prevod L. Stritof. Zasedba: Madama Butterfly - Z. Gjungero, Suzuki - M. Kozojeva, Kate Pinkerton - E. Neubergerjeva, F. P. Pinkerton - M. Brajnik, Sharpless - S. Smorkolj, Goro - L. Kopal, Prins Jamadori - S. Strukelj, Bonco - I. Anžlovar, Komisar - F. Langus, Uradnik registrature - M. Škarab, Čo-čo-salina mati - E. Urbančičeva. Dirigent: dr. D. Svara. Službojuči režiser: H. Leskovec. Vodja zbora: J. Hanc. Gostovanje članov Slovenskega narodnega gledališča za Trst in Primorje. Ansambel SNG za Trst in Primorje bo v dnevi od 7. do 15. sept. gostoval v Sloveniji, kjer bo na Jesenicah, v Kranju, v Celju, v Ptuj, pri Sv. Lovrencu na Pohorju, v Mariboru in na zaključku turneje v Ljubljani, uprizoril književno dramo »VIA MALA«. V Ljubljani bodo imeli predstavo v nedeljo, 14. in v ponedeljek 15. t. m. S predstavo v nedeljo 14. se združena proslava 25 letnice umetniškega delovanja režiserja Milana Kosiča, ki igra vlogo Nielsana in je tudi režiserju postavil »Via Mala« na oder. Sodelujejo: Nada Gahrličičeva, Rado Nader, Stane Raztresen, Ančeta Rakarjeva, Ema Starčeva, Zlata Rodoškova, Jože Plišer in Berta Ukmarjeva.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje DNEVNI SPORED ZA NEDELJO 7. SEPT. 8.00 Lahek nedeljski jutranji spored - 8.30 Napoved časa, poročila, objave, radijski koledar in dnevni spored - 8.45 Igrajo godbe na pihala - 9.00 Sindikalna ura - 9.20 Koncert ruske simfonije glasbe - a) P. I. Čajkovski: Koncert na klavir in orkester - b) M. P. I. Čajkovski: Slov. korčani - 10.00 Ob 800 letnici Moskve, Govor pred. Slov. Komiteta Slov. tov. Ferda Kozaka - 10.30 Narodne, umetne in partizanske pesmi poje Slovenski vokalni kvintet - 11.00 Oddaja za podeljenje - 12.30 Napoved časa in poročila - 12.45 Lahka glasba, mali oglašilni oddaji - 13.00 Pol ure naše najmlajše poslušalce: Stiri zgodbe Borisa Žitkova pripovedujeta Stana Sever in Mila Kadičeva - 13.30 Za vsakega nekaj - 14.15 Napoved časa in poročila - 14.30 Prenos zaključka Balkaniade s tivolskega letnega telovadišča v Ljubljani - 19.00 Šahovska ura: Partija Bronstein-Pokov - 19.15 Slovenske narodne pesmi poje Roman Petrovič na harmoniko spremlja Avgust Stanko - 19.30 Napoved časa in poročila - 19.45 Lahka glasba, mali oglašilni oddaji - 20.00 Popularne melodije igrajo slavni virtuozji - 20.30 Prenos tedenskega zunanje-političnega pregleda iz Beograda - 20.45 Četrte ure valčka - 21.00 Iz ruskih oper - 22.00 Prenos vesti Zvezne postaje iz Beograda - 22.15 Danšnja fizikturna poročila - 22.25 Veseli zvoki.

Opozorjamo poslušalce, da bomo danes ob 14.30 prenašali zaključek Balkaniade s tivolskega letnega telovadišča v Ljubljani. Reportažo bo vodil tov. Drago Ulaga.

KINO

LJUBLJANA UNION: Sovj. film »Osvobojena zemlja«, slovenski filmski »Obzorik«. Predstave ob 15, 17, 19, 21. MATICA: Sovjetska filmska komedija »Moja ljubezenski tednik«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. SLOGA: Češki film »Cokoladne oči«, tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. TIVOLI: Sovjetski zgodovinski film »Ivan Grozni«, tednik. Predstavi ob 20 in 21.30. MARIBOR, ESPLANADE: Sovjetski film »Bogata nevesta«, tednik. Predstave ob 14.30, 16.30, 18.30, 20.30. GRAJSKI: Francoski film »Svetla bodočnost«, tednik. Predstave ob 14.30, 16.30, 18.30, 20.30. LETNI: »Sporedi domače proizvodnje« tednik. CELJE, METROPOL: Sovjetski film »Clovček s puško«, tednik. DOM: Sovjetski film »Morski bataljon«, tednik. PTUJ: Sovjetski film »David Guramišvili«, tednik. KRANJ: Sovjetski film »Otok brez imena«, tednik. KAMNIK: Sovjetski film »Malahov Kurgan«, tednik.

Umrla nam je naša mila ZVEZDA GODINA roj. PEGAN Pogreb bo v ponedeljek, dne 8. septembra ob 16. uri popoldne iz pokopališke kapele na Pobrežju.

Maribor, 6. septembra 1947. Zaluzjoči: Albin (Vojo), mož; Franciška Pegan, mati; Dora in Zora, sestri, Roman, brat ter ostalo sorodstvo

PRESEBNO GLEDALIŠČE - KRANJ Nedelja, 7. septembra: B. Kreft: »Celjski grofje«, ob 20. uri: Izven.

MALI OGLASI

OGNJEVARNO ŽELEZNO OMARO kupimo. Ponudbe na Elektrarna Moste, p. Žirovnica. 4054 STUDENT išče popoldansko zaposlitev, z znanjem srbohrvasčine in francoščine. Na stopim takoj. »Služba 13«. 4141 PRODAJAMO večje število oken in vrat, uporabnih za industrijske objekte, skladišča ali delavnice. Novoteka, tekstilna tovarna. Novo mesto. 71 TOVARNA ZAMASKOV in izolacijskih plošč Ljubljana, kupi dobro ohranjen pisarniški stroj in pisarniški stroj z dolgim valjem. 4130

(Nadaljevanje s 7. strani)

ostali, tedaj je docela v redu, ako je božja mladost odločila, naj si ljudje sami vladajo po svoji oblasti! Pripovedujete mi čudovite stvari o tej ljudski oblasti katero ste naši preprosti in dragi otroci, ako vas smem tako imenovati, ustvarili v gorah s svojo krvjo, in pravite, kako se je dobro izkazala povsod, kamor ste jo prinesli ljudem. Rad vam verjamem in nič bolj me ne veseli, kakor ko slišim, kako si ljudje znajo sami vladati! In verjamem vam, da je tako povsod, kjer je bilo, kakor pravite, toliko poštenih ljudi, ki so se sli prostovoljno borili za svobodo, pravico in boljše življenje. Tisti vedo, za kaj so se borili, sposobni so, da vladajo in tudi vredni tega! Če si se sam boril, pa še vladaj! Ne morem si misliti kaj lepšega in boljšega na svetu, kakor če res pride do tega, da si bodo ljudje sami vladali. Ali prosim vas, da tega nikar na široko ne pripovedujete našim Ravencem in da jim za vsako ceno vsiljujete oblast v roke! To bo nesreča in za nje, še bolj pa za stvar samo, ki je tako vzvišena, da prav svetla Ne poznate naših Ravence! Verujte mi, več kot trideset let imam opravka z njimi, poznam jih kakor lastne otroke. Najprej vam sploh ne bodo verjeli, da je kakšna ljudska oblast, ker oni oblasti ne priznavajo, če ni za njo žandarja, za žandarja pa kralja. Imamo v Ravnem poštene in dobre ljudi, a ti se ne bodo silili v ospredje. Reveži, bodo rekli: Kaj bi mi, revežem vendar ne gre oblast, da bi vladali nad bogatimi. Če že ni žandarjev, jo pa dajte bogatim tem bolj pritiče kot nam revežem. Bogati pa bodo rekli: Oblast Skergetu ali Vraniču ali kateremu teh razbojnikov, ki so povsod zraven če slišijo besedo oblast! Nekateri pa bi jo kar prodali prvemu capinu, ki bi od kod prišel, za liter vina in za cigaro! In tako bi oblast priromala v Ravnem spet v roke bogatih. Teh pa vi, kot slišim, ne marate bogve kaj. Se slabše se bo gojilo tej oblasti v Dolnjem Ravnem, ce-

RAZPIS

za sprejem v drž. srednjo šolo za turizem in gostinstvo v Ljubljani

Ravnateljstvo srednje šole za turizem in gostinstvo sprejema prošnje za vpis v I. letnik do vključno 10. septembra t. l. Absolventi gimnazije in enakovrednih šol naj vložijo prošnje, kolkovane z 10 din, priložijo zadnje šolsko spričevalo in zdravniško spričevalo o zdravstvenem stanju. Kandidati, ki nimajo nižjega tečajnega izpita ali opravljenega sprejemnega izpita za višjo gimnazijo, polagajo sprejemni izpit na našem zavodu dne 11. in 12. septembra. Obenem pozivamo absolvente I. letn. srednje šole za turizem in gostinstvo v Ljubljani in Mariboru, da se vpišejo v II. letnik iste šole v Ljubljani do vključno 12. t. m. - Reden pouk v obeh letnikih se prične v ponedeljek 15. septembra. Vsa eventualna pojasnila in informacije se dobijo v pisarni šole, Ljubljana, Privoz 11 ali na tel. 42-60.

PERFEKTO KNJIGOVODKINJO

veščo poenotene knjigovodstva - sprejme takoj za svoj industrijski magacir Tovarna emajlirane posode v Celju

Dotrpela je naša predobra mama, sestra, teta, stara mama

MARIJA KOGOVSEK

vdova po žel. poduradniku

Pogreb bo v ponedeljek, dne 8. septembra 1947 ob 17. uri popoldne z žal. kapele sv. Jožefa, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, 6. septembra 1947.

Zaluzjoče rodbine: KOGOVSEK, JANCIC, TONIN in ostalo sorodstvo

Uprava in sindikalna podružnica smodnišnice Kamnik sporoča vsem tovarišem in znancom, da je dne 5. sept. 1947 nenadoma preminul njen član, tovariš

KAROL BLATNIK

dolgoletni uslužbenec smodnišnice v Kamniku

Pogreb bo v nedeljo, dne 7. septembra 1947 ob 16. uri izpred smodnišnice Kamnik.

Dragega, vestnega uslužbenca in tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

UPRAVA IN SINDIKAT SMODNIŠNICE

Kartotečno omaro

iz trdega lesa, v prav dobrem stanju, primerno za zavarovalnico ali podobno - prodamo. Poizve se v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«

Potrebujemo takoj več pisarniških moči

večjih računanj, po možnosti verziranih v lesni stroki. Ponudbe s kratkim življenjepišom in potrebnimi dokumenti predložiti Podjetju za izvoz tehničnega lesa »JUGODRVO« - izpostava Ljubljana, Beethovnova ulica 4

MIKROSKOP

dobro ohranjen - kupim takoj! Naslov v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«.

Kupimo vsa o količino bukovih drv

po dnevni ceni

Naproza - Ljubljana Masarykova cesta 15

OKRAJ. KULTURNI FESTIVAL V ŠMARJU PRI JELŠAH

V času od 7.—14. septembra 1947 bo v Šmarju pri Jelšah okrajni kulturni festival z naslednjim sporedom: 1. Dne 7. septembra otvoritev kiparsko-slikarske razstave v Šmarju pri Jelšah. 2. V tednu festivala tekmujejo gledališke družine na lastnih odrih z dramo Car Emina - »Na straži«. 3. Dne 13. septembra ob 20. uri uprizoritev iste drame v Rogaski Slatini, pri kateri bodo nastopali najboljši igralci po ocenitvi posameznih gledaliških družin. 4. V nedeljo 14. septembra ob 9. uri sprevod, v katerem bo prikazana vključitev ljudstva v petletni plan in različne kulturne skupine. Po sprevodu bodo v prosvetni dvoran nastopili ljudski talenti z različnimi solo spevi, dvospevi, recitacijami, nastopi malih harmonikarjev in instrumental. glasba. Popoldne nastop moških in mešanih pevskih zborov, godb na pihala. Izvajali se bodo folklorne plesi in simbolične vaje. Po priveditvi ljudska zabava s sodelovanjem godb. Pri festivalu sodelujejo tudi kulturne skupine iz požganega Kozjanskega, ki so kljub težkemu delu pri obnovi vložile ves trud za festival, zato vabimo, da s svojo udeležbo dokazete razumevanje za napore, ki jih vlagajo naši ljudje za kulturni, gospodarski dvig okraja ter se festivala udeležite. Istočasno lahko obiščete svet. znano kopališče v Rogaski Slatini. Za prehrano je preskrbljeno, prometne zveze v vse smeri. Okrajni odbor OF Šmarje pri Jelšah.

NATEČAJ

Komanda Jugoslovanske vojne mornarice sprejme gotovo število učencev v mornariško-obrtno šole

Solanje traja 3 leta, poučujejo se sledeči obrti: Stružarska, mehaniška, monerska, kotlarska, bakrokovaška, elektriška, mizarska, ladjedelniško-kovaška, kovaška, ladjedelniška za obdelavo železa, ladjedelniška za obdelavo lesa, modelarska in livarska. Pogoji za sprejem učencev so naslednji: 1. da niso mlajši od 14 in ne starejši od 16 let; 2. da so dovršili najmanj 4 razrede osnovne šole; 3. da so državljani FLRJ; 4. da so duševno in telesno zdravi. - Stroške šolanja nosi država.

Prošnjo z 10 din kolekom, zadnje šolsko spričevalo, izpisek iz rost, knjige, potrdilo o državljanstvu, dovoljenje staršev, ozirom. namestnikov za obisk šole, pismeno obvezo učenca in staršev (namestnika), da bo učenec po dovršenem šolanju ostal na delu v mornariških delavnicah in zavodih še 5 let - vse to je poslati do 10. septembra 1947 na naslov: Komanda Jugoslovanske Ratne Mornarice XI - Split.

Sprejete kandidate bomo obvestili preko krajevnih ljudskih odborov, katerim bomo tudi poslali vse potrebne dokumente za potovanje v določen kraj. KOMANDA JRM.

Potrebujemo

večje število gozdnih delavcev, akordantov za sečnjo in pripravo drv Ponudbe odpremiti pismeno na: TRGOVSKO PODJETJE MLO »KURIVO« Miklošičeva cesta št. 15/1; telefon št. 25-70

Glavni urednik: Ivan Bratko - Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. - Uprava: Kopitarjeva 2 - Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. - Telefon naročniškega odd. 30-30. Telefon oglasnega odd. 36-85. Štev. ček. rač. 60.4045-22

lo pa v Jelševcih, kjer bi oblast imela v rokah dva resnična razbojnika Gostan in Raj. In tudi drugod ni boljše. Naši ljudje bodo iz vsega napravili samo nesrečo, s katero se bomo potem opletali leta in leta. Zakaj nam ne bi rajši poslali nekaj svojih partizanov, ki bi nam pravilno in dobro razvalili toliko časa, dokler Ravenci ne bi postali sposobni, da si res sami vladajo. Mi se bomo tu koj stegli za predsednika, kakor pravite županu, za sekretarja, ali kakor ste dejali, in sploh za sleherni odborniško mesto, tembolj ker bodo mnogi mislili, da bi se pri stvari dalo kaj zaslužiti. Če pa se ne bo dalo nič zaslužiti, bodo nekateri rekli: Taka oblast je za nič, dajte nam nazaj gospodo in kralja, takrat je bilo bolje. Če ste se torej vi borili zato, da bi ljudje sami imeli oblast v rokah in da bi bila na svetu pravica in svoboda, ali vas ne bo srce bolelo, ko boste videli, kako Ravenci ravnanje s to oblastjo? Celo ko bi nekateri najrajši švercali z njo! Oprostite mi, da sem vam to pravil in vas morebiti mučil s svojimi dolgimi besedami, in hvala vam, da ste tako lepo poslušali. Ali preveč bi me bolelo srce, ko bi videl, kako ste se nepoznavajoče naše ljudi prav pri nas tako prevarali. Če ste že trpeli, potem tudi vladajte. Imate vso pravico do tega, stokrat bolj kakor mnogi naši ljudje, ki so doma čepeli in jim doslej ni bilo mar nobene stvari na svetu in še danes ne verjamejo mnogi od njih, da so drugi trpeli. Prišel bo čas, verujte mi in to ni tako daleč, da bomo tudi v Ravnem imeli dovolj ljudi, pametnih in poštenih, kateri bodo znali čuvati to ljudsko oblast. Ne smete misliti, da se tudi v Ravnem ne bo spremenilo. Mnogo se je že, še več pa se bo! Toda je že tako, da Ravnemu ni imel nikdar nihče resnice povedati. Da Ravnega ni nihče nikdar učil tiste poštenosti, ki pritiče dobremu človeku. Ravno so pošiljali vekomaj samo žandarje in financarje, vsi so mu samo lažali in ga izkoriščali pa so se tako naši Ravenci navadili teh stvari in se jih zdaj s težavo otrsajo...

Premolnil je in si obrisal čelo, ker je bila soba vroča in ker ga je tudi govor ogrel. Tedaj je vstal eden od partizanov, stopil k Mihi, mu stisnil roko in dejal s toplim smehljajem: »Lepo ste govorili, oče Koudila in hvala vam za te besede. Ali ljudska oblast je taka stvar, da jo morajo imeti ljudje sami v svojih rokah. Naša dolžnost pa je, da jim obrazilo, kakšno svetinjo čuvajo. Jasnno je, da je na svetu še mnogo slabih in nepoštenih ljudi, nič manj pa nespametnih in jasno je, da oblasti ne smejo dobiti v roke pokvarjeni in nepošteni ljudje, ki bi jo ko prodali, kakor pravite, prvemu capinu. Toda gotovo je, da je v vsaki vasi na svetu nekaj poštenih in pametnih ljudi in mi jih bomo našli, ki bodo znali čuvati ljudsko oblast v srečo in korist vseh. Ko bodo revidni ljudje videli, da je ta oblast za nje dobra, jo bodo gotovo v svo močjo čuvali! Težak ki bodo nastopile, se partizani prav nič ne bojimo. Če smo znali dobiti vojno, in to smo dobili kar zdaj že vsakdo lahko vidi, se bomo v mirnih časih stokrat lažje borili, saj bomo gotovo v vsaki vasi našli dovolj dobronamernih ljudi, ki se bodo borili z nami. Ali mislite, da ni tako?«

Miha je pokimal zadovoljno in dejal: »To ni, da bi dvomil. In morda sem tudi v skrbih za tako vzvišeno stvar, nekoliko pretrdo govoril o naših ljudeh. Ne smete mi zameriti. Saj nazadnje naši ljudje niso tako pokvarjeni, da bi človek obupal nad njimi. Kolikor so pokvarjeni, so jih pokvarili drugi, prav tisti, ki bi jih morali napraviti za dobre! Saj so morda celo boljši, kakor človek misli. Samo mehki so in mehke jih je lahko bilo pokvariti vsakomur, ki je prihajal med nje, da bi jih izkoristil. Pošteni, kakršni prihajate med nas, in svobodni, pa boste tudi iz naših ljudi napravili poštene in svobodno ljubeče ljudi.«

bolilne Fronte, nakar so prosili navzoče za predloge. Tedaj so ljudje, ki so bili tam, rekli, naj bo za predsednika Miha Koudila; on je sam mnogo trpel in še dva sinova so mu odpeljali, a tudi pravičen in pošten je, kakor ga ni zlepa daleč na okoli. Nihče Ravencev nima nič proti njemu, še sovražniki ga bodo spoštovali. Za ta predlog so bili vsi enodušno. Nakar je Miha odgovoril: »Dragi partizani in dragi prijatelji, ne tako! Res sem se vedno trudil, da bi bil pošten in pravičen do vsakogar. Tudi je res da so mi odpeljali dva otroke, mene pa pretepal in me znabit še bodo v teh zadnjih dneh. Neznansko sem vesel, da sem dočkal te čase, čeprav nikdar nisem mislil, da je mogoča tudi taka oblast, ki jo imajo ljudje sami v rokah. Dasi se zavedam, da bi mi s tem bila naložena težka odgovornost in velika dolžnost ne samo pred Ravnim, temveč pred vso našo novo državo, je vendarle čast, ki ste mi jo s to ponudbo izkazali tako velika in tako lepa, da bi se je nikakor ne branil, ako bi mi ne bilo toliko let. In nazadnje, če pomislimo: Kdo pa je prav za prav Miha Koudila? Ali veste, da je bil pred tridesetimi leti v Ravnem najrevnejši človek. Zdjaj pa pomislite, kako bi to izgledalo, da bi nenadoma čuval in branil oblast najrevnejši človek na svetu, ko pa je bila še do večraj to čast in naloga krajšev. Če to ni golo naključje, kar pa ni, tedaj so se zgodile na svetu velike spremembe. Premislite to stvar, posebej pa se ozrite na moja leta, ki mi narekujejo bolj misel na grob kakor na posvetne stvari. Izberite koga drugega, mlajšega in sposobnejšega. A ne le moje srce, jaz bom povsod z vami in bom pri vsem po svojih močeh pomagal, moja stara pa bo vsak večer molila za vas posebej in posebej za to našo novo oblast. Če me že mislite vtakniti k stvari tako ali drugače, tedaj mi določite mesto kakega odbornika, ker na seje in razgovore bom pa vedno rad prišel.« Ker res ni hotel

predsedniškega mesta, so ga postavili za odbornika. Pozno v noč so se razhajali in Miha jo je po vrtovih mahnil proti domu. »Tako torej«, si je dejal, ko je postal pred domačo hišo, ki je spokojno počivala, »prihajajo novi časi. Jaz pa sem doslej mislil, da je oblast taka stvar, ki jo bog ne more dati nikomur drugemu razen bogatim in visokim ljudem. In vendar, ako človek premisli, je jasno: če so se vsi ti izpridili, če prinašajo svetu samo še nesrečo in ni med njimi nikogar, ki bi ne bil pokvarjen, med preprostimi ljudmi pa jih je mnogo, kar se je zdaj izkazalo in ker svet ne more biti brez oblasti, je jasno, da jo ljubi bog pošilja preprostim ljudem samim: sami naj si vladajo, lepše in pravičnejše, kakor so jim vladali bogati. Modro je to. Vendar sem za naše Ravence v resnici v skrbih. Niso še doumeli, kaj je resnična oblast. No, bomo videli... Ko bi se vrnili vsaj tisti Kos, in še kateri mojih sinovi, ti bi se gotovo razumeli na to stvar in jo dobro izpeljali... A če ne drugače, jo bomo morali mi sami, čeprav smo tako preprosti ljudje...« Tako je razmišljal Miha Koudila tisto noč in ni zatislil oči. Ko je žena naslednji večer z vnuki molila za razne stvari, predvsem pa za skorajšnji mir in za vrnitev svojih sinov ter vseh preganjanih, je nazadnje Miha dejal: »Zdjaj pa še zmolite in očenaš za našo novo oblast.« »Za Nemce in Madžare ne bom molila,« se je tedaj uprla žena, ker ga ni razumela. »Ti kar reci: Za našo novo, ljudsko oblast.« »Kakšna pa je ta?« je vprašala žena. »Vseeno,« je odvrnil Miha, »to je tista, ki bo nastopila, ko bo konec vojne. Ti kar reci: za našo novo, ljudsko oblast. Ljubi bog, ki nam jo pošilja, te bo že razumel, ako ti ne razumeš.« Žena je nekaj časa razmišljala, nato pa vendarle dejala vnukom: »Zdjaj pa še en očenaš za našo novo, ljudsko oblast...«